

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo
Cene: Letno din 32,—, polletno
din 16,—, četrletno din 9,—, ino-
zemstvo din 64,—
Poštno-čkovni račun številka 10.603

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „KMEČKO DELO“

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 21-13

Cene inseratom: Cela stran
din 2000,—, pol strani din 1000,—,
četrta strani din 500,—, 1/4 strani
din 250,—, 1/8 strani din 125,—
Mali oglasi vsaka beseda din 1,—

Važna pooblastila vladi

»Službene Novine« od 18. IX. objav-
ljajo ukaz kraljevega namestništva, s ka-
terim se na predlog ministrskega sveta in
na podlagi ustave predpisuje uredba o iz-
menjavi obstoječih predpisov in uveljav-
ljenju novih. Uredba obsega dva člena in
se glasi:

Čl. 1. Ministrski svet more do sestanka

narodnega predstavnštva z uredbami iz-
premeniti obstoječe zakone, uredbe, pra-
vilnike in ostale predpise ter izdati nove,
v kolikor to zahtevajo javne koristi. Te
uredbe se imajo predložiti v odobritev na-
rodnemu predstavnstvu, čim se zopet se-
stane. Čl. 2. Ta uredba stopi v veljavo z
dnevom objave v »Službenih Novinah«.

Položaj Romunije po vdoru Rusov na Poljsko

Radi vkorakanja ruskih čet na Poljsko
in pojava rdeče armade ob romunski meji,
o čemer poročamo med opisom vojnih do-
godkov, romunska vlada zaenkrat ne bo
izvajala nobenih posledic. Iz previdnosti
pa je okrepila vse posadke na mejah. Ro-
munija je tudi ponovno poudarila svojo
strogo nepristranost. Kar se tiče romun-
sko-poljske pogodbe, ki je bila sklenjena

za primer ruskega napada, ta pogodba ne
pride več v poštev radi sprememb na Polj-
skem in ker je poljska vlada v pregnan-
stvu. Romunija se smatra odvezana vseh
svojih dolžnosti napram Poljski, saj tudi
poljska vlada ne more iz pregnanstva iz-
polniti pogojev, kateri se nanašajo na
medsebojno pomoč za slučaj kakega so-
vražnega napada.

Pogajanja med Turčijo in Rusijo

Turčija se bo začela v Moskvi pogajati
po svojem tjakaj odposlanem zunanjem
ministru glede vprašanja prehoda skozi
turško morisko ožino Dardanele, ki tvori
edini prehod iz Sredozemskega v sovjet-
sko Črno morje. Ker je znano, da gre na-
črt demokratičnih velesil za tem, da bi se
napravil prodor iz Sredozemskega morja
skozi jugovzhodne evropske dežele in

skozi Dardanele, da se zavrne nemški po-
hod in izvrši učinkovit pritisk na nekatere
nepristranske države, je sovjetski Rusiji
za tem, da se pogodi s Turčijo, da bo bra-
nila vsaki velesili prehod v Črno morje.
Turčija bo ostala na vsak način nevtralna
in bi nastopila samo za primer, bi bila
sama napadena in bi bile ogrožene njene
lastne življenjske koristi.

Nemške zgube

V bojih s poljskimi četami so zgubili
Nemci do 16. septembra po prosti presoji
inozemskih opazovalcev okoli 100.000 mož,
ki so ali mrtvi ali ranjeni. — Na poljskem
bojišču je padel tudi pruski princ Oskar,

vnuk bivšega nemškega cesarja Viljema.
— Pri zasledovanju razpršenih poljskih
oddelkov je padel na vzhodnem bojišču
generalni inspektor nemškega orožništva,
generalni major Wilhelm Rettich.

Novi boji Japoncev na Kitajskem

Med političnimi vestmi poročamo, da
sta ustavili Japonska in sovjetska Rusija
ob mandžurski meji vse sovražnosti. Z
novejšo pogodbo z Rusi si je hotela Ja-
ponska osigurati proste roke na Kitaj-
skem, kjer ni mogla kljub nad 2 letni voj-
ni s kitajskim maršalom Čankajšekom

doseči doslej odločilnih uspehov. Ker je
japonska armada, katere se je borila proti
sovjetom ob mejah japonske Mandžurije,
prosta, je začela japonska vojska 18. t. m.
veliko ofenzivo na Kitajskem v pokraji-
nah Kiangsi in Hopej.

Uradno določene cene za krmo

Ministrstvo za vojsko in mornarico je z
razpisom od 7. septembra 1939 odobrilo
za seno naslednje cene: za Ljubljano, Moj-
strano, Škofjo Loko in Bohinjsko Belo do
65 par za kg; za Maribor, Celje, Sloven-
sko Bistrico in Vrhniko do 60 par za kg.
Za slamo pa je naslednje za Ljubljano,

Celje in Škofjo Loko 34 par; za Slovensko
Bistrico, Bohinjsko Belo, Mojstrano in
Vrhniko 32 par za kg. Za stisnjeno seno
in slamo do 5 par višje. Za Zidani most in
Trbovlje veljajo iste cene, kakršne so do-
ločene za Celje, za Falo pa kakršne so do-
ločene za Maribor.

Več hudih nesreč na Slo- venskem

Zadnjo nedeljo se je zgodilo na Slov.
Štajerskem in Kranjskem več hudih ne-
sreč, katere so tirjale 7 smrtnih žrtev.

Nesreče na Štajerskem

V bližini Slov. Bistrice je počila zadnjo
nedeljo pnevmatika na motociklu 53 let-
nega posestnika Jožefa Pirša iz Zg. Loža
pri Konjicah. Kolo se je preobrnilo, Pirš
je obležal nezavesten in v ponedeljek do-
poldne podlegel poškodbam v mariborski
bolnišnici.

Blizu Sv. Jurija ob Ščavnici v vasi Ča-
kovo je zadel s kolesom v noči v avto
44 letni invalid Karel Mavrič s Stražen-
skega vrha. Pri trčenju se je enooki
Mavrič tako poškodoval, da je umrl v bol-
nišnici v M. Soboti.

V noči na nedeljo je vozil 35 letni Vinko
Štuhec iz Ptuja v Maribor svojega sorod-
nika vojaka in se je vračal domov. Ob vr-
nitvi se je zaletel v dva kolesarja. Štuheca
so oddali s hudo poškodbo nezvestnega
v ptujsko bolnišnico.

Na Kranjskem

Zadnjo nedeljo se je poročil v Bohinjski
Bistrici Matija Strgar iz Stare Fužine s
posestnikovo hčerko Frančiško Ravnikovo
z Brda. Svatje so se hoteli zvečer odpe-
ljati na vlak v avtomobilu na bohinjsko
postajo. Sredi mesta čez Savo Bohinjko
je zadel avto ob leseno ograjo, katero je
podrl in padel v močno naraslo in deročo
reko. Iz vode so se rešili: šofer, Tončka
Grmovca in Ivan Ravnik. Ostali 4 potniki:
Angela Ravnikova, 3 letni Franček Rav-
nik, 11 letni Janko Ravnik in Viktor Rav-
nik so utonili.

Zadnji ponedeljek popoldne je na želez-
niškem prehodu gorenjske proge ob Voš-
njakovi ulici v Ljubljani tovorni vlak
smrtno povozil Martina Pečnika iz Ljub-
ljane, 83 letnega zavarovalnega uradnika.

Velik vlom pojasnjen

Poročali smo, da je bil pred nedavnim
v Ptujju izvršen drzen vlom v zlatarno
Ackermann-Kindl. Vlomilec je odnesel
zlatnine za 100.000 din. S pomočjo mari-
borskega urarja A. Stumpfa na Koroški
cesti je bil v Mariboru aretiran 30 letni
Franc Lebeničnik iz Mengša nad Ljub-
ljano, kateri je ptujski vlom priznal. Are-
tirani je bil že večkrat predkaznovan in je
bil izsleden, ko je ponudil omenjenemu
mariborskemu urarju ptujski tvrdki ukra-
deno zlato uro.

Poročila o vojnih dogodkih na 2., 3. in 4. strani

Vojna

Severno bojišče

Slika severnega bojišča 13. septembra

»Slov. gospodar« je bil zadnjič zaključen 12. septembra. Prihodnje jutro smo ga oddali na pošto in ta dan nam je nudilo severno bojišče tole sliko:

V osrednji Poljski je bilo 13. septembra prodiranje nemških čet zaustavljeno in je dobila tamošnja armada zopet zvezo z Varšavo. Pri utrjenem srednjepoljskem mestu Kutno so se razvili ta dan silni boji med nemškimi motoriziranimi oddelki in Poljaki, ki so bili na umiku iz Poznanjskega. Poznanjska poljska vojska je zopet zavzela poljsko industrijsko mesto Lodz ter tudi od zadaj napadla nemške oddelke pred Varšavo. — Prav tako je prišla ta dan v stik z Varšavo tudi druga poljska armada, katera se umika iz Pomorjanskega (koridorja), ter se bori v trdnjavi Modlin, ki je 30 km severno od Varšave. Ta dan sta se združili tudi obe že odrezani armadi: poznanjska in pomorjanska.

Poljaki so imeli 13. septembra dograje nove obrambne postojanke okrog Varšave. Pri teh delih so krepko pomagale ženske z otroci kljub temu, da je bila Varšava s predmestji dne 11. septembra štiridesetkrat bombardirana od nemških bombnikov.

Radio iz Moskve je sporočil 13. septembra, da je že obdana Varšava od treh strani z močnimi trdnjavami ter obrambnimi utrditvami, katere so zgradili Poljaki v nekaj dneh.

Ob reki Narev in v pokrajini Lomže ter ob reki Bugu so bile poljske čete zapletene v ogorčene boje. Nemci so posegli v te boje z močnim letalstvom in oklopnimi oddelki.

Poljsko vrhovno poveljstvo je 13. septembra odločno zanikalo vesti, po katerih naj bi bile nemške čete že dosegle ali celo prekoračile železniške proge, ki vežejo Varšavo z Bialystokom na severu in s Siedlicami. Obe železniški progi sta bili ta dan trdno v poljski posesti in daleč od front, na katerih so se bili boji z Nemci.

Največje uspehe so dosegle nemške motorizirane čete na jugu, kjer so res hitro prodrle iz Krakova in Tarnova do poljske obrambne črte ob reki San.

Nemško poročilo z dne 13. septembra je trdilo, da so prodirale ta dan nemške čete že preko reke San v smeri proti Lvovu in da so dosegle postojanke severno ter južno od Przemysla. Prav tako da so obkolili Nemci razne iz zahodne Poljske se umikajoče oddelke poljske vojske in da so zajeli vso skupino, ki se je držala okoli Radoma.

Bombardiranje poljskih odprtih mest, ki nimajo ničesar skupnega z bojiščem ali vojaškimi zgradbami, je zasledovalo v prvi polovici minulega tedna cilj uničevanja, ki ni v skladu z mednarodnim pravom in je v nasprotju z izjavami, ki so bile dane z nemške strani ob začetku vojne. Ta bombardiranja so bila povod, da je poslala poljska vlada na zavezniške in nepristranske države protest.

V prvi polovici preteklega tedna si je ogledal severno bojišče druge nemške armade, ki je bila na pohodu od Lodza, kancler Hitler. Maršal Göring pa je nadziral in navduševal nemške letalske edinice. Ob tej priliki je razdelil tudi prva odlikovanja.

Spremenjen položaj dne 14. septembra — Poljska poročila o ustavitvi nemškega prodiranja

Po vesteh iz Varšave so bila 14. septembra toliko časa zmagovita prodiranja nemških armad zaustavljena. Poljski vojski na Pomorjanskem (koridorju) je uspelo na umiku, da se je približala reki Visli, kjer je zadela ob nemške čete, ki so napadale Varšavo. Od dveh strani napadeni Nemci so se umaknili v naglih manevrih, zgubili so pa mnogo mrtvih ter ujetih. Tudi nemška ofenziva iz vzhodne Prusije je zaustavljena. V začetku so se umikali Nemci proti Varšavi, v zadnjem času pa so jih usmerili Poljaki proti reki Bug, kjer se bijejo že nekaj dni najbolj srditi boji. Ker ne morejo Nemci po poljskih zatrjevanjih doseči nobenih pomembnih uspehov, raznašajo v svet vesti o napredovanjih in zavzetjih takih krajev in prekoračenju rek, kar je vse trdno v rokah poljske obrambne armade. Poljaki pravijo, da širijo Nemci zato take vesti, da bi utrdili razrahljano zaupanje.

Nemško napredovanje na jugu še ni trčilo doslej na kak resnejši odpor Poljakov. Na tem ozkem ozemlju so prodrli le nekateri motorizirani oddelki, katere pa hočejo potisniti Poljaki v Karpate, kakor hitro bodo obrnili svojo ofenzivo iz osrednje Poljske na jug, kjer ni trdnih cest ter tudi ne drugih prometnih zvez in površ še na vsem Poljskem nekaj dni lije in je vse spremenjeno v morje neprodirnega blata. Preproste ceste na Poljskem so tako razmočene, da sega blato čez kolesa motoriziranih enot in se zato motorizirane čete zelo težko premikajo.

Nemške čete so zasedle poljsko pristanišče Gdynja, katero se je prostovoljno predalo, ker je že pred dnevi zmanjkalo branilcem vode in živil. Nemški krogi so sami priznali, da so se branilci Gdynje borili zelo junaško.

Gdynia je bila po osvoboditvi in osamosvojitvi Poljske majhna ribiška vas z izborna pristaniško lego, ker je morje koj ob obrežju globoko 10—20 m. Radi naravnih ugodnosti so si izbrali Poljaki ta kraj za svoje pristanišče. Leta 1927 je štela Gdynia 3000 prebivalcev, leta 1931 že 48.000 in sedaj je celo večja nego Ljubljana. Gdynio so Poljaki izredno vzljubili in jo je hotel videti vsak, ker je bilo to do zasedbe po Nemcih edino poljsko pristaniško mesto, iz katerega je poljski narod občudoval svoje lastno morje.

Nemška poročila o uspehih

Nemško vojno poročilo z dne 14. septembra trdi: Na južnem Poljskem prodirajo-

čim (nemškim) četam nudi sovražnik le neznaten odpor. Močni nemški oddelki so na črti Rava Ruska—Tomašev dosegli cesto Lublin—Lvov. Visla je prekoračena severno od Sandomierca na več mestih. — Bitka pri Radomu pod Varšavo je zaključena z zajetjem 70.000 Poljakov, med njimi več generalov, 143 topov in 38 tankov. — Obkoljevalni napad na poljske divizije okrog Kutna napreduje. Okoli Varšave je tudi na vzhodu strnjen nemški obroč. Čete, ki napredujejo vzhodno od Modlina preko reke Narev, se bližajo tudi od severozapada poljski prestolnici. Preko ceste Varšava—Siedlce prodirajoče nemške čete so napredovale z nekaterimi svojimi deli proti severozapadu in zapadu. — Med Ostrovom in Mazovieckom zajeta 18. poljska divizija, se je predala s štabom vred. — Nemške čete proti Brest Litovsku se bližajo z vso naglico mestu. — Edina poljska trdnjava v vzhodni Prusiji, Osoviece, je tudi že v naših rokah. — Kljub zelo neugodnemu vremenu so napadala nemška letala ozemlje vzhodno od Varšave in razdejala prometne zveze.

Grožnje na vse strani

Nemci so tudi razglasili, da bodo odslej neusmiljeno bombardirali vso poljsko zemljo in da se ne bodo več ozirali na dano obljubo, da bodo bombardirali samo vojaško važne objekte ter da se ne bodo borili proti ženam in otrokom. Do tega dejanja jih je prignalo dejstvo, da so napadali v zaledju nemške čete in vojaške poljske četniki, katerim so se pridružile tudi žene in otroci. Na ta način da so pobili mnogo nemških vojakov. Pravijo, da bodo že ukrotili to bojno razpoloženje v zaledju. — Angleži so takoj odgovorili na to objavo in so povedali, da se Nemci sploh še niso držali dane obljube in da nastopajo proti vsem pravilom podpisane pogodbe, ki nalaga določene omejitve v bojevanju. Angleži pravijo, da bodo oni zastopali pravilo: Milo za drago! Kakor se bodo borili Nemci, tako ali še huje bodo vračali Angleži.

Obupen položaj za hrabre Poljake dne 15. septembra

Kljub nadčloveškemu odporu ter izredni hrabrosti je bila 15. septembra poljska vojska z Varšavo vred v obupnem položaju. Vesti iz poljskega vira so še ta dan zavračale nemška vojna poročila s trditvijo, da je bitka okrog Lublina v teku, da Lvov ni zavzet, pač pa da so nemški motorizirani oddelki 60 km južno od Lvova. Nemci hočejo na vsak način prepričati, da bi se lahko Poljaki postavili v bran v ravni fronti od severa proti jugu. Iz tega vzroka prodirajo Nemci na tankih in oklopnih vozilih od vseh strani, da bi prisilili poljske oddelke na boj v zelo raztegnjeni bojni črti.

Nemško vojno poročilo zgoraj omenjenega dne pa je za Poljake porazno, ker navaja, da so napredovale nemške kolone do Lublina, kateri je ta dan že gorel, in do Lvova. Nemške čete, katere so bile

na pohodu na utrjeni Brest Litovsk, so prodrle v prvi utrjeni pas ter so spustile utrdbe v zrak in so hrabri poljski branilci obdržali osrednjo trdnjavo.

Po nemškem priznanju so nudili močni poljski oddelki na levem bregu Visle okrog Kutna naravnost ogorčen odpor in so poskušali ponovno, da bi se prebili proti jugovzhodu.

Nemška armada je ogrožala Varšavo s preostankom poljske vojske 15. septembra od severa, iz sredine ter od juga tako, da je bil umik Poljakom proti Romuniji, ki jim je naklonjena, naravnost že onemogočen.

Z levjo hrabrostjo je odbijala Varšava vse napade in je bilo 15. septembra še odprto vprašanje zadnje bitke poljske glavne sile ob Visli in Bugu s sovražnikom, ki je bil na pohodu z omenjenih treh strani.

Poljska vlada tik ob romunski meji

Zadnjič smo poročali, da se je preselila poljska vlada iz Lublina v Kremenec bolj proti meji Ruske z diplomatskim zborom vred. Nemški bombniki so začeli mesto obmetavati z najtežjimi bombami 12. septembra. Ker je pa poleg bombardiranja dnevno naraščala nevarnost, da se bodo Nemci zdaj-zdaj polastili vseh železniških prog, katere vodijo iz Poljske v Romunijo, zato je morala prestaviti poljska vlada svoj sedež v mestece Zalesčiki ob Dnestru tik ob romunski meji.

Romunija je dovolila poljski vladi prebižališče pod pogojem, da ne razvija na njenih tleh nobene politične delavnosti. Poljska Narodna banka je tudi že spravila svoje zlato kritje za denar na neko angleško ladjo.

Poljska vlada in armada sta bili dne 15. septembra v toliki stiski, da je poljski veleposlanik v Londonu predložil zahtevo, naj bi Francija in Anglija bolj izdatno podprli Poljsko, da bi lahko zadržala prodiranje sovražnika.

Kaj so javili Poljaki in Nemci dne 16. septembra

Poljski poročevalski urad je sporočil dne 16. septembra velik vojaški uspeh. Poljaki so zajeli celoten motorizirani nemški polk in oddelek oklopnih avtomobilov, 1200 nemških vojakov je bilo zajetih, nad 2000 jih je v bojih padlo ali pa so bili ranjeni. Dalje so zaplenili Poljaki 42 tankov, 11 lažjih in 2 težka topa ter večje število vojaških avtomobilov. Označeni poljski uspeh je pripisati pomanjkanju bencina pri nemških motoriziranih četah, katere se zelo težko premikajo po razmočenih ter razvoženih cestah. Poljaki so se podali na lov na vse nemške motorizirane oddelke, ki so se preveč oddaljili od glavnih čet.

Poznanjska poljska armada se je priključila varšavski, zasedla je takoj utrdbe v Varšavi in je bila navdušeno sprejeta od prebivalstva. Poljskim četam je uspel izpad iz obkoljene trdnjave Kutno, pri čemer je pomagala odločilno pomorjanska (koridorska) armada, katera je predrila nemški obroč severno od Kutna.

Poljaki so 16. septembra v svojem poročilu odločno zanikali, da bi bile nemške čete zasedle Bialystok, ki je bil v poljskih rokah in se je bila zanj srdita borba.

Nemško poročilo zgoraj beleženega dneva pravi: Južna skupina nemške armade

je podila pred seboj raztepane dele poljske južne armade. Z njimi so bili pred vrati Lvova in ob reki Tanev pri Bilgoraju boji v teku. Daleč vzhodno odtod so dosegle motorizirane čete Włodzimierz in Przemyśl je bil zavzet. S pomočjo novih nemških sil je bil obroč okoli Kutna obkoljenih čet ojačen in zožen. Po odbitju poljskega poskusa izpada jugovzhodno iz Varšave so zajele nemške čete 8000 mož in zaplenile 126 topov. Nemci stojijo že tesno ob varšavskem predmestju Praga. Nemške čete so zavzele Bialystok. Borba za osrednje utrdbe v Brest-Litovskem je že v teku. — Nemške zračne sile so preprečile poskus zadnjih poljskih prevoznih gibanj proti vzhodni meji.

Nemci zahtevali predajo Varšave

Ker kljub vsem napadom in žrtvam Nemcem ni uspelo, da bi se bili polastili poljskega prestolnega mesta, je poskusilo nemško vrhovno poveljstvo 17. septembra zjutraj junaške branilce Varšave pripraviti do prostovoljne predaje s pogajanjem. Poslalo je v oblegano mesto poslanca z belo

zastavo, da bi se pogajal s poveljnikom Varšave glede predaje. Nemški odposlanec sploh ni bil sprejet in prav tako ni hotel varšavski general niti prečitati poslančevega tiskanega sporočila.

V nedeljo popoldne so nato priletela nad Varšavo nemška letala, katera so trosila pozive na varšavsko prebivalstvo, naj se mesto preda v 24 urah brez boja nemškim četam, katere so ga obkolile. Ako ta zahteva ne bo sprejeta, ima civilno prebivalstvo 12 ur časa, da zapusti področje Varšave, ki bo porušena od nemških letal in topov.

Poljakov pa vse grožnje niso omajale in ne nameravajo predati Varšave brez boja. Poljaki so sicer obvestili brezžično, da se bo oglasil pri nemškem vrhovnem poveljstvu iz Varšave poslani odposlanec, ki pa se po nemških poročilih do 19. IX. ni pojavil. Odločilna bitka za Varšavo se tudi zadnji tork: zjutraj še ni pričela. Opazovalci smatrajo, da bo to ena najgroznejših bitk, v kateri bo Varšava skoraj gotovo zelo močno poškodovana in bo terjala potoke krvi na obeh straneh.

Rusija napadla Poljake

Sovjetska mobilizacija in spomenica

Kakor znano, sta sklenili Nemčija in Rusija dne 24. avgusta nenapadalno pogodbo. Par dni po podpisu sporazuma je prišlo do vojnega stanja med Nemčijo in Poljsko. Kmalu po izbruhu sovražnosti je zvedela javnost, da je razglasila Rusija mobilizacijo, o kateri ni hotela povedati, proti komu je naperjena. Ruska vojska se je pripravila ter čakala z zagotavljanjem, da ne more Rusija pustiti svojih mej nezavarovanih.

Kakor hitro so videli sovjeti napram Poljski veliko nemško številčno in tehnično premoč z znatnimi uspehi, so razgrnili v noči na zadnjo nedeljo pred vsem svetom svojo dvolično igro z mobilizacijo.

Poljskemu poslaniku v Moskvi je bila omenjeno noč izročena poslanica sovjetske vlade. Spomenica vsebuje sporočilo, da so sovjeti prisiljeni radi svojih lastnih koristi in varstva beloruskih in ukrajinskih manjšin v vzhodni Poljski izdati svojim četam povelje, da prestopijo v nedeljo ob štirih zjutraj poljske meje od Polocka na severu do Kamenjeca Podolskega na jugu. Navzlic zasedbi vzhodne Poljske bo ohranila sovjetska vlada popolno nepristranost, ker je mišljenja, da poljska država, s katero jo je vezala nenapadalna pogodba, ne obstoja več in smatra, da nima do nje nobenih pogodbenih obveznosti.

Besedilo te spomenice je bilo sporočeno vsem tujim poslanikom v Moskvi in objavljeno v tisku ter po radiu.

Ruski boljševiki so svojo napoved z zasedanjem v nedeljo zjutraj začeli ob napovedanem času izvajati, a so zadeli povsod na odpor Poljakov, kjer koli so poskušali prekoračiti mejo. Toda ves poljski odpor se je ob silnem navalu boljševikov zlomil in Rusi so zasedali poljsko državo.

Boljševiška armada je bila v 12 urah 50—60 km globoko na poljskem ozemlju in je prišla v stik z nemškimi četami. Najprej sta se združili nemška in ruska vojska 18. t. m. pri Brest-Litovsku. Snidenje obeh vojsk je bilo zelo pristrčno in je bilo prirejenih ob tej priliki več skupnih pro-

slav in izmenjanih več obiskov med poveljniki obeh vojsk.

Ruski oddelki so začeli v zasedenem ozemlju prirejati številne komunistične shode, ker so rdeči vdrli na Poljsko kot predhodniki komunizma.

Stalin bo imenoval za guvernerja od Rusov zasedene Poljske proslulega poljskega žida in komunističnega politika ter časnikarja Abrahama Sobelsohna, kateri je spremenil prvotno ime v Karel Radek. Radek je bil l. 1937. v trockističnem procesu obsojen na 10 let ječe, medtem ko so bili z njim soobtoženi postreljeni na Stalinovo povelje.

Poljaki po dvojni zasedbi

Kljub dvojnemu vdoru in zasedbi od Nemcev in Rusov so se še držali Poljaki 19. t. m. junaško krog Lvova, Brest-Litovska, Kutna ter krog Varšave.

Poljska vojska je uničila na umiku vse petrolejske vrelce, kateri gorijo in bodo nerabni par let. Istotako so uničeni vsi premogovniki.

Maršal Ridz Smigly je na bojišču pri Kutnu in ni zapustil Poljske. Poljska vlada je izdala še na poljskem ozemlju proglas, v katerem sporoča predsednik republike Moscicki, da se preseli vlada tja (v Pariz), kjer bosta lahko delala predsednik in vlada za Poljsko do zaključne zmage. Poljake poziva predsednik, naj prenašajo hrabro vse težave s taisto hrabrostjo in pogumom, ki se je v teh dneh proslavila po vsem svetu. Večna Previdnost bo poslej čuvala nad usodo poljskega naroda.

Tri države si hočejo razdeliti Poljsko

Ruska dvolična igra z mobilizacijo in omenjeno spomenico ima en skupen cilj: četrto delitev Poljske! To sta sklenila v Moskvi že 24. avgusta ob priliki podpisa rusko-nemške nenapadalne pogodbe Molotov in Ribbentrop. Nemčija si bo vzela od Poljakov to, kar je zahtevala letos, preden je vpadla na poljsko ozemlje. Rusija namerava ustanoviti državo Rusinov in Ukra-

jincev, ki bi bila seve pod sovjetskim pokroviteljstvom. Litva pa zahteva Vilno, ki je bila njena prestolnica in so jo zasedli Poljaki leta 1922.

Nemci bodo umaknili svoje čete iz krajev, kateri bi prišli v poštev za ustanovitve nove poljske države.

Zapadno bojišče

Sestanek vrhovnega vojnega sveta zapadnih velesil

Dne 12. septembra se je sestel v vojnem ministrstvu v Parizu francosko-angleški vojni svet. Seje se je udeležil poleg Francozov angleški premier Chamberlain. Soglasno je bilo ugotovljeno, da morata Anglija in Francija uporabiti v sedanji vojni, ki jima je bila vsiljena, vse svoje sile in ponuditi polno pomoč Poljski, ki je postala žrtev napada. Pričakovati je v najkrajšem času podpis nove pogodbe med Anglijo in Francijo, s katero se bosta obe velesili zavezali, da ne bosta sklenili posebnega miru z Nemčijo.

Brezhibni prevoz angleških čet

Angleška armada, katera je namenjena za napade na nemške utrdbe ob francosko-nemški meji, je bila na francoskih tleh 12. septembra in je bila odposlana takoj na fronto, kjer se je že istega dne udeležila bojev vzhodno od Saare. Prevoza angleških oddelkov čez Rokavski preliv nemški bombniki niso motili. Angleške čete so bile nad vse navdušeno sprejete od francoskega vojaštva in civilnega prebivalstva.

Tudi angleško letalstvo je že v Franciji in je priletelo tja pred pehoto.

Bojno gibanje ob reki Saari 13. septembra

Francosko uradno poročilo 13. septembra pravi, da so napadale ta dan francoske čete osrednjo obrambno črto nemškega mesta Saarbrücken ter so utrdile zavzete položaje. V tem delu so se približali Francozi že na 10 km Siegfriedovi črti. Nemški napad na Sierck je bil brezuspešen.

Francozi so 13. septembra čistili ozemlje med Sargemündom in Hornbachom. Francoske čete so že zasedle vrhove na obali reke Bliese, kateri nadkriljujejo mesti Blieskastell in Zweibrücken.

Nemško poročilo naziva kraje, kjer se bijejo najtežji topniški boji, ozemlje, na katerem se borijo »patrulje«.

Grmenje topov med Mozelo in Reno

Po vojnih poročilih z zapada z dne 14. septembra je tudi tam zavrlo deževje vojna premikanja. Nalivi so sprožili iz utrjenih obojestranskih postojank srdito grmenje topov med Mozelo in Reno. Pod zaščito topniškega ognja so Francozi kljub deževju utrjevali vse na nemškem ozemlju zavzete postojanke.

Mesto Saarbrücken v Posaarju je bilo 14. septembra tako v dosegu francoskega topniškega ognja, da kot industrijsko središče ne pomeni več nobene koristi za Nemčijo.

Nemce je francoska grožnja, da si bodo našli Francozi pot skozi vojaške nemške utrdbe, tako vznemirila, da so odposlali s Poljskega na zapadno fronto in iz zaledja vsega skupaj 11 novih divizij.

Nemške oblasti so izdale nalog, da se morajo vse nemške družine izseliti iz mesta Aachen in okolice v Köln. Razen bolnikov in slabotnih mora oditi vse prebivalstvo peš v tri ure oddaljeni Köln. Vzeti

sme s seboj največ za 15 kg prtljage, vse drugo mora pustiti nedotaknjeno. V prtljago je všteti tudi živež. Kdor bi skušal pobegniti čez mejo, mu bo zaplenjeno premoženje.

Bilanca dvotedenske vojne na zapadu

Francosko vrhovno poveljstvo je izdalo 17. septembra proglas, v katerem pravi, da so v dveh tednih od izbruha vojne Francozi popolnoma končali mobilizacijo. Francoske čete v tem času niso samo zavarovale svojih mej, ampak so zasedle del nemškega ozemlja med Mozelo in Reno, se pomaknile 20 km na nemška tla in se bojujejo daleč pred francosko obrambno črto. Na morju delujeta skupno francoska in angleška mornarica, ki sta dosegli že velike uspehe in onemogočili Nemčiji stike z Ameriko.

Uradno poročilo o delovanju angleške in francoske mornarice ter letalstva

Dne 14. septembra je bilo objavljeno prvo uradno poročilo o dosedanjem delovanju angleške in francoske mornarice. Poročilo pravi, da je bilo v tej vojni 1.105.000 ton nemške trgovske mornarice izločenih iz prometa. Od teh ton je bilo nekaj nemških ladij potopljenih na odprtih morjih, zopet druge so se zatekle v nepristranska pristanišča in nimajo več možnosti vrnitve. Z izvajanjem najstrožjega nadzorstva vsega pomorskega prometa je onemogočeno vsako tihotapstvo in vsaka preskrba Nemčije z vojnimi potrebščinami ter živili z morske strani. Izvzeto je le Vzhodno morje, katerega je Nemčija sama zaprla z minami in obstoja le zveza s Švedsko.

Vsi angleški in francoski tovorni parniki so že oboroženi s topovi in se lahko tudi sami branijo z uspehom proti nemškim podmornicam.

Zavezniške ladje na odprtem morju so v stalni brezžični zvezi z vojnimi ladjami, ki nadzirajo morško plovbo

Nemški vojnopoštni urad

ZEMLJEVID EVROPE ZA 6 DIN — RAZPRODAN

Na zalogi samo še zemljepisni atlas po 20, 70 in 80 din. Razpošiljamo samo po predplačilu ali po povzetju.

TISKARNA SV. CIRILA
Maribor—Ptuj

Angleško mornariško poveljstvo je izdalo 18. t. m. obvestilo, da je potopila neka nemška podmornica nosilca letal »Courageous« (22.500 ton). Kraj, kje je bila ladja potopljena, ni naveden.

»Courageous« je bil zgrajen l. 1917 kot križarka, po vojni pa preurejena v nosilca letal. Pred nekaj leti je bil postavljen v rezervno, avgusta meseca pa je bila ladja zopet uvrščena v vojno mornarico. Nosila je zmanjšano število letal, in je služila za sledovanje sovražnih podmornic. Imela je pri tem po poročilu mornariške oblasti velike uspehe. Ladja je imela 1200 mož posadke in 200 mož, ki so pripadali tehničnemu letalskemu osebju. Nosila je lahko 52 letal, ni pa bila popolnoma zasedena z letali. Ladja se je potopila izredno naglo, ker je torpedo poškodoval strojniški oddelek. Nastala je eksplozija, ki je zahtevala mnogo žrtev. Na kraj nesreče so takoj prihiteli angleški in francoski rušilci in so rešili del posadke, ki je ostala pri življenju. Rušilci so takoj nato napadli podmornico in so jo z bombami potopili.

Ameriški mornariški krogi sodijo, da potopljena angleška letalska matična ladja »Courageous« ne pomeni posebno težke izgube za angleško vojno mornarico. Potopljena ladja je bila prva svoje vrste in zaradi tega že precej zastarela.

Po nemških cenitvah so potopili Nemci od začetka vojne 130.000 ton angleških ladij.

Zavezniki trdijo, da poseduje Nemčija največ 60 podmornic. Med temi je samo pet modernih s 70 tonami, ki lahko križarijo dalje časa po odprtem morju. Te podmornice imajo po pet cevi za izstreljevanje torpedov in top kalibra 8.5 cm. 25 nemških podmornic ima po 25 ton, tri cevi za torpede in so oborožene samo s strojnimi. Lahke nemške podmornice so na delu samo v bližini svojih oporišč.

V londonskih listih objavljajo piloti angleških aeroplanov, ki so 4. septembra napadli nemško luko Wilhelmshaven, svoje vtise s tega poleta. Posadka napadalnih bombnikov je bila sestavljena iz Kanadcev, Novozelancev, Avstralcev in Angležev.

Piloti pripovedujejo, da so leteli borih 30 m visoko nad nemškimi vojnimi ladjami, kateri so bombardirali. Mornarji so begali po ladjah sem in tja. Med napadom se je dvignil v zrak samo en nemški dvokrovnik, pa še ta ni bil kaj prida.

Pri napadu na Kiel je bilo neko angleško letalo zadeto, a se je navzlic temu srečno vrnilo domov. V bližini angleške obale je letalsko skupino napadlo šest nemških aeroplanov, vendar brez uspeha. Pojavila se je tudi nemška podmornica, ki pa se je čim je uzrla angleške letalce, pogreznila v morje.

Opis betoniranih utrdb na zapadnem bojišču

Vsak dan slišimo in čitamo imena: Maginotova in Siegfriedova neprodorna obrambna črta. Maginotove betonirane utrdbe so v francoskih rokah, Siegfriedova linija je nemška.

Maginotove utrdbe

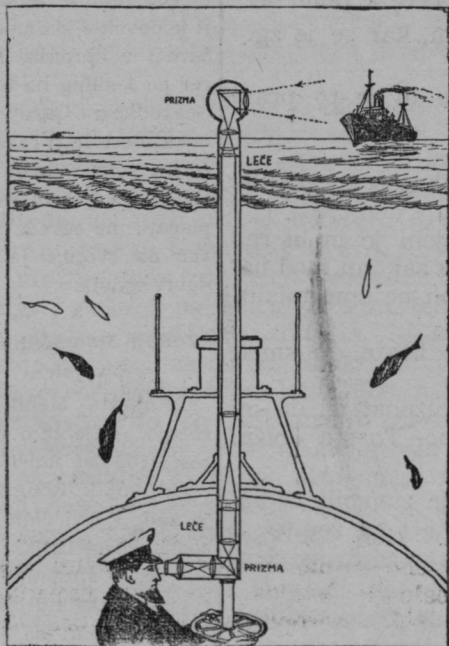
Maginotova linija (imenuje se po francoskem ministru Maginotu, za čigar minirovanja so bile utrdbe zgrajene) se razteza 900 km na dolgo ob nemški meji in je široka 50 km. Sestavljena je iz vzporednih trdnjavskih pasov. V sedanjem vojnem času je ta linija neodvisna od zaledja in sprejme lahko v svoje kritje vse obmejno prebivalstvo.

Da bodo imeli naši čitatelji pravo predstavo o francoskih obmejnih utrdbah, objavljamo sliko prereza skozi eno francoskih betoniranih podzemeljskih utrdb.

Nad površino zemlje vidimo le gomile v obliki polkroga, ki so oddaljene druga od druge 100 metrov. Pod gomilami so nameščeni topovi, kateri se dajo uravnati s pomočjo elektrike. Okolico topov je mogoče opazovati s pomočjo periskopa, kakor ga vidimo na danes objavljeni drugi sliki podmornice, iz katere opazuje pomorščak skozi periskop globoko pod vodo bližanje ladje, katero hoče torpedirati podmornica.

Važnejših topovskih gnezd je v Maginotovi črti 14.000. Moštvo, katero oskrbuje topove, je 30 metrov globoko pod zemljo v zavetjih, kjer je popolnoma varno pred vsakim strelom iz puške, topa in pred bombami iz letal. Ako bi napadel sovražnik te podzemeljske utrdbe s strupenimi plini, tudi ti ne morejo prodreti do vojakov pod zemljo, ker izvaja po podzemeljskih hodnikih napeljana ventilacija večji zračni pritisk kakor je oni od zunaj in se plini nikakor ne morejo razlesti pod zemljo.

Podzemeljske trdnjave so dobro preskrbljene z električno silo, katera je tako zavarovana, da jo je nemogoče prekiniti od zunaj.

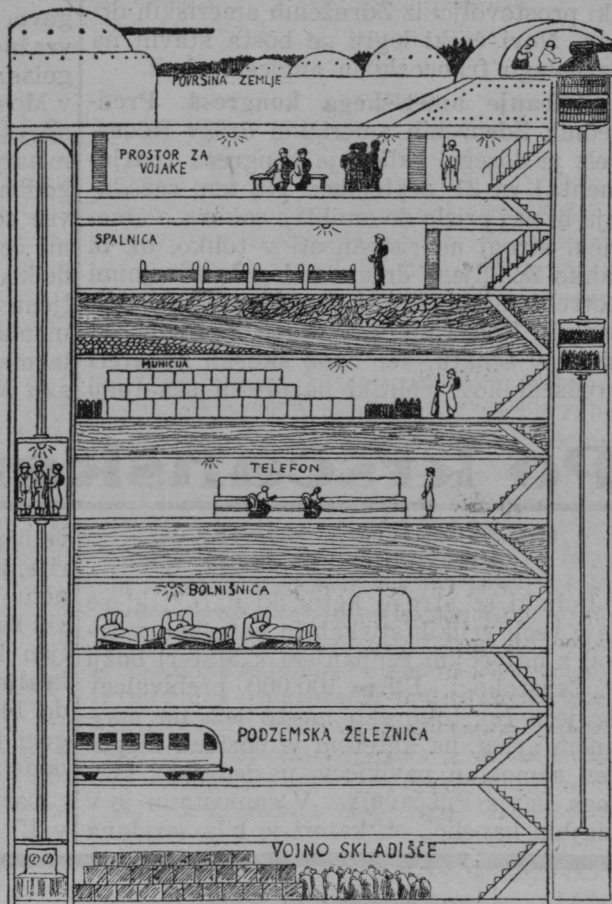

Periskop na podmornici

Obstreljevanje napadalcev vodijo častniki v posebnih zaklonih. Povelje, naj strelja top v določeno smer, da častnik s pritiskom na posamezna stikala. Električna sila uravnava sama top proti cilju, ga polni ter sproži. Zadetki se dajo natančno opazovati z že opisanim periskopom.

Za primer pa, da bi sovražnik zavzel eno od topovskih postojank, se ta izloči iz obrambnega sestava, elektrika užge v dotičnem delu spravljeno strelivo in zavzeta utrdba zleti v zrak z vsem, kar se nahaja v njej.

Vojaki, kateri pod zemljo oskrbujejo utrdbe, imajo vse, kar jim je potrebno:

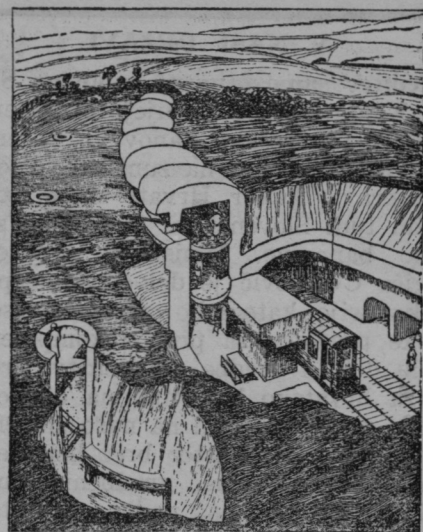
stanovanj, hrano, bolnišnico, telefon, radio, delavnice in skladišča za strelivo. Vsak nadzemeljski top ima pod zemljo dva nadomestna, katera je lahko vstaviti v nadzemeljsko utrdbo s pomočjo posebnega stroja. Za izmenjavo mostva pod zemljo skrbijo posebni vlaki. Med najhujšim streljanjem pridejo rezerve neopaženo v prvo bojno črto.

Na tretji sliki vidimo francosko obrambno črto, koliko je je videti nad zemljo in kako zgledajo posamezni podzemeljski oddelki.

Nemški obrambni pas

Slično sliko kakor Maginotova črta, nam nudi niz utrdb proti francoski meji, ki se imenuje Siegfriedova utrjena črta in je v posesti Nemcev. Ta linija je dolga 400 km in se vleče od Bodenskega jezera na švicarski meji, dalje ob meji Švice do Rena, ob Renu do Karlsruhe, kjer prestopi Ren in potem ob francoski meji vzdolž luksemburške meje in belgijske meje do pokrajine, kjer meja Holandije prestopi Ren. Široka je ta linija 50–60 km in je sestavljena iz 3–4 vzporednih utrjenih črt.

Tudi Siegfriedova črta je zavarovana pred vsakojakimi streli in strupenimi pli-

Prerez Maginotove utrdbe

ni. Vsa črta obsega 4000 betoniranih utrdb. Na 1 km fronte je zgrajenih 30 oporišč za topove in strojnice. Vzporedne bojne črte so med seboj zvezane z 10 km dolgimi hodniki, ki omogočajo dovoz in izmenjavo čet v prve vrste.

Pred prvo utrjeno črto so iz železobetona zgrajene betonske ovire, ki naj preprečijo vdor tankov. Med temi ovirami za tanke se vlečejo globoki jarki, ki so napolnjeni z vodo. Pred to betonsko črto je široko polje, ki je v celoti podminirano. Minirana polja varujejo žične ovire v širini približno 400 metrov in več, ki so deloma napolnjene z električnim tokom. V pasu žičnih ovir in tudi daleč pred njim so iz jekla in betona zgrajena gnezda za strojnice in za topništvo proti tankom. Strojnice se dajo staviti v pogon potom elektrike.

Podobno kakor prva črta je zgrajena in utrjena tudi druga črta, ki je najmočnejša. Značilnost druge črte so veliki podzemeljski prostori, ki segajo do treh nadstropij globoko pod zemljo, in ki jih na površju označujejo jekleni vrtilni stolpi, v katerih je nameščeno topništvo tudi najtežjega kalibra. Druga utrjena črta je tako zgrajena, da se posamezne utrdbe morejo samostojno držati, tudi če bi levo in desno bila fronta že prebita. Prva utrjena dela pa so zgrajena že 1 do 2 km od državne meje.

Utrdbe Siegfriedove linije segajo do 17 metrov globoko pod zemljo in so naravno zavarovane od Rene in Saare, potem od gorovja in ponekod tudi od močvirja. Vse utrjene zgradbe so med seboj pod zemljo zvezane s telefonom in elektriko. Vse naprave, ki naj služijo medsebojni zvezi, so tako nameščene, da so varne pred obstreljevanjem. Notranja oprema po zakloniščih in v podzemeljskih prostorih ustreza zahtevam zdravstva in celo udobja. Prav tako je preskrbljeno za oskrbo z vodo, živim in strelivom.

Po opisu Maginotove in Siegfriedove obrambne črte in na podlagi objavljenih slik, ki nam nazorno predočujejo zavarovano podzemlje, si lahko predstavlja vsak čitatelj, kako strahoviti so morali biti v tej vojni boji na zapadnem bojišču, kjer so se francoske čete polastile utrjenega ozemlja med Maginotovo in Siegfriedovo črto ter prodrle precej globoko na nemška tla.

Iz raznih držav

V NAŠI DRŽAVI

Ureditev samostojnosti banovine Slovenije. Kakor znano, urejujejo od sklenitve sporazuma hrvatsko banovino, katero je šele treba ustvariti na zunaj ter znotraj. Istih pravic kakor Hrvati bomo postali deležni tudi Slovenci, ki že imamo svojo lastno banovino. Ministrski predsednik Dragiša Cvetković je določil 14. septembra komisijo, katera bo pripravila vse zakonske predloge za prenos kompetenc v smislu določil uredbe o razširitvi predpisov za hrvatsko banovino na druge banovine, med temi tudi na našo slovensko. V komisiji so: minister brez listnice Mihajlo Konstantinovič, gradbeni minister dr. Miha Krek in naš podban dr. Stanko Majcen.

Ustanovitev začasnega namestništva senata in narodne skupščine. S sklenitvijo sporazuma s Hrvati in z imenovanjem nove vlade sta prenehala senat ter skupščina. Ministrski svet pripravlja uredbo, po kateri bosta ustvarjeni začasni namestništvi senata in skupščine. Ti dve ustanovi bosta izdajali potrebne uredbe ter zakone, katere bo naknadno odobrilo novo narodno predstavništvo.

V DRUGIH DRŽAVAH

Francija se je okrepila z vojno vlado. Na Francoskem je bila osnovana tako zvana vojna vlada brez socialistov, ki je močno utrdila ugled ter moč ministrskega predsednika Daladiera ter obenem dala Franciji na znotraj krepkejši značaj. V novi vladi je Daladier predsednik vlade, zunanji minister in minister za državno obrambo. Dosedanji zunanji minister Bonnet je prevzel pravosodje. Iz vlade sta izpadla od prejšnjih ministrov prosvetni minister in minister za trgovsko mornarico. Ta dva sta odšla na fronto in sta bila nadomeščena v vladi z novima osebnostima.

Začasna češka vlada na vidiku. Zapadne demokratične države niso priznale nemškega pokroviteljstva nad Češko in Moravsko. Čehi hočejo v sedanji evropski vojni izvesti mobilizacijo Čehov, kateri se nahajajo izven domovine. Za organizacijo čeških armad iz prostovoljcev je potrebna začasna češka vlada, kateri bo s pristankom Francije ter Anglije načeloval bivši predsednik češkoslovaške republike dr. Edvard Beneš. V javnosti se širi vest, da se je prijavilo za legijo 22.000 Čehov, od katerih je 11.000 vojaško izvežbanih. Prva češka armada ali legija bi štela 50 tisoč mož. Drugo legijo bodo sestavili češki prostovoljci iz Združenih ameriških držav. Novi češki legiji se bosta stavili na razpolago francoski in angleški vladi.

Sklicanje ameriškega kongresa. Predsednik Združenih ameriških držav Roosevelt je dosegel sklicanje kongresa (parlament) za 21. september. Na tem zasedanju bi naj prišlo do omilitve zakona o ameriški strogi nepristranosti v toliko, da bi lahko Zedinjene države zalagale z vojnimi potrebščinami Anglijo ter Francijo. Predsednik Roosevelt pričakuje hudo borbo zlasti v senatu, ker bodo skušali nekateri predsednikovi politiki nasprotni senatorji

razpravo zavlačevati. Vendar pa pravijo poznavalci razmer, da bo tokrat Roosevelt uspel, ker je vsa ameriška javnost v tem pogledu na njegovi strani. Kakor znano, je hotel predsednik Roosevelt spremembo zakona o nevtralnosti doseči že pred dvema mesecema, kar mu pa takrat ni uspelo. Tisti čas nihče ni verjel Rooseveltovi napovedi, da bo na jesen Evropa v boju, zato so spremembo kot nepotrebno zavrgli. Danes pa se je Rooseveltova napoved uresničila in je tudi javno mnenje drugačnega mišljenja kot je bila pred dvema mesecema.

Sovražnosti med Rusijo in Japonsko ustavljene na mongolski meji. Nemški poročevalski urad poroča iz Moskve, da je bil sklenjen med Rusijo in Japonsko dogovor, po katerem se takoj ustavi sovrážnosti med obema državama ob mongolski meji. Ta sporazum je bil podpisan v Moskvi 16. septembra od japonskega moskovskega poslanika Toga in ruskega komisarja za zunanje zadeve Molotova. Pogodba določa, da 16. septembra prenehajo vse sovražnosti med sovjetsko-mongolskimi četami in japonsko-mandžurskimi oddelki. Posebna mešana komisija, sestavljena iz sovjetskih, mongolskih, japonskih in mandžurskih strokovnjakov, bo določila meje med Zunanjo Mongolijo in japonsko Mandžurijo.

Po krščanskem svetu

ČENSTOHOVSKA MARIJA — KRALJICA POLJSKE

Poljaki so strogo katoliški narod, ki se je v vseh velikih stiskah in potrebah zatekal z največjim zaupanjem k Materi božji v Čenstohovi. Blizu 100.000 prebivalcev broječe čenstohovsko mesto leži na majhnem griču, na katerem je pozidan mogočen samostan pavlincev, naslednikov svetega Pavla Puščavnika. V samostanu je v majhni kapelici, ob kateri je bila sezidana

velika bazilika, shranjena črna podoba Marije, katera je znana vsemu svetu pod imenom »Kraljica Poljske«. Pavlinški samostan na Jasni gori je bil ustanovljen leta 1382 in dograjen pod poljskim kraljem Vladislavom Jagielonskim (1393 do 1414). Najstarejši del zgradb na Jasni gori je kapelica, v kateri je omenjena čudodelna podoba Marije.

Češčenje čenstohovske Matere je začelo v 15. stoletju in je doseglo svoj višek leta

V mrežah greha

37

Štefan se je nekoliko zbral. Trpko se je nasmejal in odvrnil:

»Kaj naj povem? Morda tole: Zelo ljubeznivi ste bili, da ste umorili Kazimira in potem vse name zvrnili. Zelo sem vesel, da ste me obiskali. Veliko uslugo ste mi storili, ko ste me iztrgali iz sveta in spravili v to hišo, mojo mater pa ubili. Zelo sem vam hvaležen in srečen sem, da vas vidim. Ali to hočete od mene slišati?«

»Lahko bi si bila mislila, da bo tako,« je odvrnila Nina zlovoltno. »Prišla sem, da bi vas nekoliko potolažila, vi pa tako postopate z menoj. Premagala sem svoj ponos...«

»Ponos!« jo je jezno prekinil Štefan. »Kak ponos?«

Potem se je pomiril in vprašal:

»Nina, zakaj ste prav za prav prišli?«

»Ker se mi smilite!« je odvrnila Nina. Pri tem je povescila oči, kakor da bi se bala, da bo Štefan laž čital v njenih očeh.

»Če me v resnici pomilujete, mi lahko pomagate. Dve osebi sta, ki me moreta rešiti, ena ste vi.«

»Saj sem ravno zato prišla!« je rekla in še vedno povešala oči. »Glejte, mati mi je umrla, tako se mi ni treba ozirati na njo. Pač pa moram misliti na svojo čast in bodočnost... Vzemiva, da bi priznala, da sem jaz umorila Kazimira, četudi ga nisem, in da vi niste krivi, kaj bi se potem zgodilo?«

»Izpustili bi me.«

»Recimo, da bi vas izpustili, kaj bi potem storili? Ali bi me vzeli za ženo?«

Štefan je ostrmel.

»Zakaj bi vas moral vzeti za ženo?«

»Prvič, ker ste mi to svojčas obljubili in drugič, da bi mi vrnili dobro ime... Kaj rečete k temu?«

»Iz tega ne bo nič. Po vsem tem, kar se je zgodilo, nikdar ne bi bila srečna.«

»Kaj ne, da me več ne ljubite in je to pravi vzrok?«

»Ali se temu čudite?«

»Ali koga drugega ljubite? Takoj sem mislila. Najbrž tisto punčaro iz zavoda.«

»Da, ona je zelo dobra. Spoštujem jo in bi rad umrl za njo, če bi bilo treba. Toda o zakonu med nama ni govora. Dosmrtni jetnik sploh ne sme misliti na zakon.«

»Potem takem vam ni žal, če boste do smrti ostali tukaj?«

»To je od vas odvisno. Vaša dolžnost je, da mi vrnete prostost in sicer brezpogojno. To ste dolžni storiti že zaradi vesti.«

»Ne govorite mi o vesti!« ga je zavrnila Nina. »Vem, kaj hočem in če nočete pristati na ženitev z menoj, ne bom tako bedasta, da bi vas za drugo žensko rešila.«

»Potem naj ostane vse, kakor je!« je vzdihnil Štefan.

(Dalje sledi)

Obzirno sodišče

Neka gospodična Etel Cardy v Londonu je izgubila pravdo in je bila obsojena v plačilo stroškov — velikansko vsoto 409 funtov. A sodišče ji je dovolilo, da sme plačevati v obrokih, in sicer po 1 šiling na mesec. Gospodična Cardy ima nekaj desetletij časa plačevati sodišču svoj dolg! »Ko boste potem vse odplačali, me seveda ne bo več na svetu,« je dejal dobri sodnik.

*

Zadnji Maksimilijanov vojak

Iz mesta Mehike poročajo, da je tam v starosti 102 let umrl francoski vojak Rougiz. Bil je zadnji živi član francoske ekspedicijske vojske, ki je spremljala cesarja Maksimilijana v Mehiko in ki so jo pri Kveretaru porazili.

1655, ko se je jasnogorska trdnjavnica, katero je branila neznatna posadka z menihi, obranila oblege in navala Švedov, kar je tako ganljivo popisal poljski pisatelj Sienkiewicz v zgodovinski povesti »Potop«. Švedi so tedaj preplavili vso Poljsko tako, da je moral kralj zbežati iz domovine in je grozil vsej poljski državi pogin. Obramba jasnogorskega samostana je navdušila Poljake, da so se zbrali vsi k obrambi domovine in je moral sovražnik pobegniti, v kolikor ga ni uničila poljska konjenica.

Od označenega odločilnega zgodovinskega dogodka je postala Čenstohova Poljakom to, kar je nam Slovencem Brezje.

Papež Klement XI. je poslal 8. avgusta 1717 zlato krono čenstohovski Materi. Odlej so evropski vladarji pošiljali na Jasno goro najdragocenejša darila, katera pred-

stavljajo večmilijonsko vrednost. — Čenstohovska cerkev posedla 60 zvonov vseh velikosti.

Jasnogorski samostan je parkrat pogorel. Zadnji požar leta 1900 je uničil stolp, katerega pa so koj obnovili. Malo pred vojno je dobil trdnjavski pas, kateri obdaja samostan, bronasti križev pot v nadnaravni velikosti. Po svetovni vojni so samostan celotno prenovili.

Čenstohovo z opisanim samostanom in čudodelno podobo so osvojili Nemci v sedANJI vojni kmalu po vdoru na Poljsko.

Tudi sedaj je najhuje preizkušani poljski naroč v svojih gorečih molitvah in vzdihih pri »Kraljici Poljske«, katera je še vedno pomagala, ako je bila sila na višku.

*

Sporazum — uspeh borbe in dela

Dvajset let ni dolga doba, komaj en rod doraste v njej. Naša jugoslovanska država je preživela dvajset let. Šla je skozi različne življenjske razvojne stopnje, slične razvoju človeka-poedince. Premagati je morala notranje slabosti in antagonizem (nasprotovanje) notranjih sil, ki se pojavlja v organizmu občestva prav tako in še bolj kot v organizmu poedince. Dostikrat je bil videz, da ta notranja borba življenjskih sil spravlja v nevarnost obstoj državnega organizma. Pa je bil samo videz. Naš narodni organizem je premagal detinske in mladinske slabosti, je rastel in se krepil ter je sedaj iz lastne moči uredil notranje svoje sile v ravnotežje, kakor to stori zdrav mlad človek, ki se zaveda svoje življenjske naloge.

Notranja borba, ki se je vršila 20 let v organizmu naše države, je bila borba med centralizmom in avtonomizmom. Slabo uslugo so storili naši državni tisti, ki so ji vsilili centralistično ureditev. Takšna državna ureditev je morala vzbuditi odpor življenjskih sil slovenskega in hrvatskega naroda. Centralizem v naši državi ni bil nič drugega kot nadvladanje enega naroda nad drugimi. S takšnim nadvladanjem pa je izključena tista enakopravnost, ki mora vladati v vsakem organizmu. S centralistično državno ureditvijo je bil če ne onemogočen, pa vsaj otežkočen razvoj, prosep in napredek življenja slovenskega in hrvatskega dela našega skupnega državnega organizma.

Zgodovina naše države je tudi zabeležila tiste, ki so takšno ureditev zakrivili. Krivično bi bilo krivce iskati samo onstran Donave in Save. Prav toliko in še večjo težo odgovornosti nosijo nekatere stranke tostran Save in Donave. V prvi vrsti krivcev stojita, ako vzamemo predvsem Slovenijo v poštev, nekdanja demokratska in samostojna kmetijska stranka, ki sedaj nastopata pod skupnim klobukom JNS. Ustavotvorna skupščina leta 1920 in 1921 je veliko krivdo teh dveh strank zabeležila in ovekovečila na vsaki strani svojih sejnih zapisnikov. Ti ljudje niso mogli najti dovolj besed, s katerimi bi pogazili in osmešili samobitnost slovenskega naroda ter dokazali nujno potrebo centralizma. Da je JNS sedaj izključena iz vlade narodnega sporazuma, ni samo bridki udarec usode, marveč v polni meri zaslužena kazen.

Prav tako je zgodovina zabeležila zaslu-

Stranka slovenskega ljudstva je pod vodstvom dr. Antona Korošca predložila v ustavotvorni skupščini načrt, kako se naj naša država zgradi in notranje uredi, da bo skupen dom, ki bo zadovoljil ne samo Srbe, marveč tudi Slovence in Hrvate. Če bi bile osnovne ideje tega načrta sprejete (odklonjene so bile z aktivnim sodelovanjem slovenskih demokratov in liberalnih kmetijcev, brez kojih glasov vidovdanska ustava sploh ne bi bila sprejeta), bi naši državi bilo prihranjenih 20 let težkih borb. Svojega končnega cilja: slovenske avtonomije, odnosno samouprave, ni naša stranka nikdar izgubila iz vidika, najsi je bila v opoziciji ali na vladi. Te naše ideje so naši politični nasprotniki proglašali kot državo rušilne ter denuncirali naše pristaše v Beogradu kot separatiste in protidržavne elemente. Svoj višek je denunciranje in preganjanje doseglo za časa JNS diktature, ki je našega voditelja dr. Antona Korošca kot punktaškega sodelavca Hrvatov poslala v internacijo.

Naša stranka se je torej posredno borila tudi za Hrvate in njihove pravice. Od leta 1935, ko je zopet stopila v vlado, je skrbno in vztrajno pripravljala tla za sporazum med Srbi, Hrvati in Slovenci, brez katerega je pravilna in vse dele zadovoljujoča vlada in uprava naše države nemogoča. Sporazum med Srbi in Hrvati z dne 24. avgusta je torej tudi uspeh naše borbe, rezultat naših težanj, sad našega dela. Krona naših stremeljenj, naporov in borb pa bo oživetvorjenje banovine Slovenije, ki bo sledila in se izvršila na osnovi državnega akta z dne 26. avgusta. Pri podrobni zakonski gradnji naše narodne samoblasti pa bo treba jemati v ozir posebne razmere naše slovenske dežele in življenjske potrebe našega slovenskega ljudstva. Da se kot uspeh borbe in dela priznava pravica o organizaciji banovin in prenosu kompetenc čim prej uresniči v naši banovini, je potrebno, da se vsi Slovenci zedinijo v slogi in disciplini na delo.

Pri zlati žili, bolečinah v križu, zastoju krvotoka jeter in nezadostnem izločevanju iz želodca, nastalih zaradi zapeke, se dosežejo vedno odlični uspehi z naravno »Franz-Josefovo« grenko vodo. Bolniki radi jemljejo preizkušeno »Franz-Josefovo« grenko vodo in jo dobro preneso tudi pri večkratni porabi.

Ogl. reg. S. br. 30.474/35.

Žepne svetilke

izdeluje edino domača tvornica

IVAN PASPA I SINOVI

Zagreb, Roturaška 69

Požari

V Dobrenju pri Pesnici je vpepelil ogenj 30.000 dinarjev vredno domačijo posestnice Marije Kopič.

V Cogetincih v Slov. goricah je zgorelo gospodarsko poslopje posestnice Frančiške Trstenjak z vso krmo in poljedelskim orodjem. Škoda znaša 30.000 din.

V Bistrici pri Rušah je v noči zgorela kočarija Edvarda Vajrača. Sosedje so opazili ogenj in so rešili iz goreče hiše Vajrača, ki je v koči trdno spal.

Na Smolniku pri Rušah je udar strele zanetil gospodarsko poslopje lesnega trgovca in posestnika Viktorja Glaser. Na pomoč pribrzeli gasilci niso mogli rešiti gorečega poslopja, pač pa so obranili sosednjo hišo. Gospodarsko poslopje je pogorelo do tal. Rešili so živino. Škoda je precejšnja.

Med bliskom in treskom je udarila strela v gospodarsko poslopje posestnika Jakoba Jošta v Arclinu pri Vojniku. S poslopjem vred so uničeni vsi spravljani pridelki in celo hmelj. Gasilci so preprečili, da se ogenj ni razširil na ostala poslopja. Škoda znaša 100.000 din in je le delno krita z zavarovalnino.

Zvečer je začelo goreti gospodarsko poslopje posestnika Vinka Šalamuna iz Biša pri Sv. Bolfenku v Slov. goricah. Ogenj je zajel z bliskavico Šalamunov hlev in kolarnico, v kateri je bilo več voz in gospodarskega orodja. Pogorelec ima 30.000 din škode.

Zadnje dni je izbruhnil ogenj v gospodarskem poslopju posestnika in trgovca Antona Golenke pri Sv. Miklavžu pri Ormožu. Zgorela je tudi zalog krme ter poljedelski stroji. Delno z zavarovalnino krita škoda znaša 50.000 din.

V Trnovskem vrhu pri Sv. Bolfenku v Slov. goricah je iz nepojasnjenega vzroka nastali ogenj uničil 7000 din vredni pod posestniku Francu Kocmut.

V Grajenščaku pri Ptujju je povzročil požar na gospodarskem poslopju posestnika Jakoba Stanet 3000 din škode.

V Josipdolu na pohorski Ribnici se je pojavil rdeči petelin v kovačnici inž. Milana Lenarčiča. Ogenj je zajel v kratkem času vso kovačnico in uničil vse orodje ter stroje. Zgorela je s kovačnico vred v bližini se nahajajoče skladišče suhih drv, katerih je bilo 250 kubikov. G. Lenarčič trpi 80.000 din škode.

V Gornjih Impoljah pri Studencu nad Sevnico je vpepelil zadnje dni požar gospodarsko poslopje posestnika Jožefu Kovačič. Ogenj je nastal pod kozolcem in je takoj zajel skedenj, kateri je bil poln sena. S senom vred je zgorel tudi letošnji žitni pridelek. Precejšnja škoda je le delno krita z zavarovalnino.

V Šmartnem na Pohorju je pogorela 20.000 din vredna domačija posestniku Juriju Pristovniku.

V Stopcah pri Laškem je vpepelil ogenj stanovanjsko hišo in gospodarsko poslopje posestnika I. Bezgovskega. Ogenj se je pojavil v listnjaku. Oteli so živino, nekaj pohištva ter orodje. Pogorelec je oškodovan za 30.000 din, zavarovan pa je bil za 12.000 din.

Novice

Nesreče

Ponesrečil pri čiščenju transformatorja. Zadnjo nedeljo popoldne je čistil v mariborski mestni klavnici zaposleni elektro-monter Slavko Lipnik transformator. Pri tem delu se je dotaknil žice z 10.000 volti napetosti. Revez je kriknil in omahnil nezavesten. Na pomoč prihiteli tovariši in dva zdravnika so se trudili na vso moč, da bi mu oteli življenje.

Nevarna konjska brca. Konj je brenil 45 letnega čevljarja Franca Močivnika iz Vuzenice in mu je razbil lobanjo. Smrtno-nevarno poškodovanega so oddali v bolnišnico.

Konj ubil posestnika. V Zlatoličju pri Št. Janžu na Dravskem polju je brenil konj v hlevu pri opravljanju živine v treh 53 letnega posestnika Jakoba Ribiča. S konjskim kopitom udarjenega so koj po nesreči prepeljali v mariborsko bolnišnico, vendar je revež podlegel prehudi poškodbi.

Bik hudo obdelal gospodarja. V Drago- viču pri Sv. Lovrencu v Slov. goricah je gnal kmet Franc Šoštarč bika preko travnika. Žival se je naenkrat zakadila v gospodarja in ga je hudo obdelala. K sreči je Šoštarč še ostal pri življenju in so ga prepeljali v ptujsko bolnišnico.

Usodepoln padec s slive. Ana Irgl, 38letna posestnica v Trnovskem vrhu pri Sv. Bolfenku v Slov. goricah, je trgala slive. Lestva z obiralko vred je zdrsnila po upognjenih vejah in Irglova je padla tako nesrečno, da so jo oddali v ptujsko bolnišnico z nalomljeno hrbtenico.

Smrtna nesreča očeta treh nepreskrbljenih otrok. V Oplotnici pri Slov. Konjicah so podirali staro enonadstropno hišo. Pri delu je bil zaposlen 40 letni delavec Ivan Prebil. Okrog poldneva je čistil opeko in hitel, da bi končal, ker ga je čakala

njegova 14 letna hčerka s kosilom. Ko je hotel h kosilu, mu je padel s prvega nadstropja težak tram na glavo in ga je pobil z vso močjo do nezvesti. Poklicani dušni pastir mu je podelil sv. poslednje olje. Med prevozom v bolnišnico je Prebil umrl. Zapušča ženo in tri nepreskrbljene otroke.

Neznan avtomobilist smrtno povozil desetletnega dečka. Na cesti pri Št. Petru v Savinjski dolini je smrtno povozil neznan inozemski avtomobilist desetletnega Petra Verdeva, sinka mizarskega mojstra iz Št. Petra. Kolesa avtomobila so zdrobila dečku lobanjo in obe nogi. Povoženega so prepeljali v celjsko bolnišnico, kjer je umrl.

Podlegel padcu s kozolca. Miha Jerman, 48 letni dninar iz Mozirja, je padel pred dvema tednoma s kozolca več metrov globoko. Pri padcu si je prebil lobanjo in se je tudi sicer poškodoval tako nevarno, da je po 14 dnevnem trpljenju v celjski bolnišnici zadnje dni umrl.

Pri padcu z voza si nalomil hrbtenico. 43 letni mali posestnik Anton Mestnišek iz Zibike je padel doma tako nesrečno z voza, da si je natrl hrbtenico in so ga prepeljali v celjsko bolnišnico.

Avto se zaletel v drevo. Na tovornem avtomobilu iz Prevalj, ki je bil naložen s 5000 kg lepenke za Zagreb, se je zlomila pri zdraviliškem parku v Laškem leva sprednja vzmet, kar je povzročilo odpoved krmila. Avto je zavozil na levo preko žive meje in se je zaletel v kostanj v parku ter se je hudo poškodoval. Škoda na avtomobilu znaša 10.000 din.

Posledice trčenja med avtomobilom in konjsko vprego. Iz Bršljina proti Novemu mestu se je peljal na enovprežnem vozu 53 letni veleposestnik Jože Čudovan, doma iz Čadreja pri Št. Jerneju. Od mesta proti Bršljinu je prav takrat pridrvel neki avtomobilist, ki je z vso silo treščil v posestnikov voz in ga razbil. Posestnika Čudovana je močan sunek vrgel v loku z voza na cesto, kjer je obležal z razbito lobanjo. Konj se je iztrgal iz vprege in divjal po cesti proti Novemu mestu. Pozneje so ga kilometer daleč ustavili na Ločenski cesti. Gostilničar Ivan Osojnik je ponesrečenega posestnika Čudovana prepeljal v bolnišnico usmiljenih bratov v Kandijo. Ugotovili so, da ima razbito lobanjo in hud pretres možganov. Čudovan ima ženo in pet otrok. Vse kaže, da je njegovo stanje brezupno in so ga iz bolnišnice prepeljali na dom. Brezvestnega

Tudi angleška kraljica ima protiplinsko masko. Nosi jo v torbici

šoferja je policija že izsledila in izročila sodišču.

Razne novice

Elektrika v Zgornji Savinjski dolini. Logarska dolina je zelo veliko pridobila v zadnjih dneh, ko je bila dokončana elektrifikacija planinskih koč: Aleksandrovega doma, Tillerjeve koč in Piskernikovega zavetišča. To napeljavo bodo izrabili tudi posestniki. — Velenjska elektrika bo v kratkem napeljana v Nazarje, Mozirje, Sotesko, Letuš in Male Braslovce. Našteti kraji so se posluževali doslej električne sile g. Miklavžina, lesnega industrijalca iz Preserij pri Braslovcah.

Izgubila se je slaboumna Tržan Cilka, stara 30 let in zelo majhne postave. Kdor bi jo videl, se naproša, da jo pridrži in takoj obvesti Jakoba Tržana, p. Slivnica pri Celju. Za uslugo bo dobil nagrado.

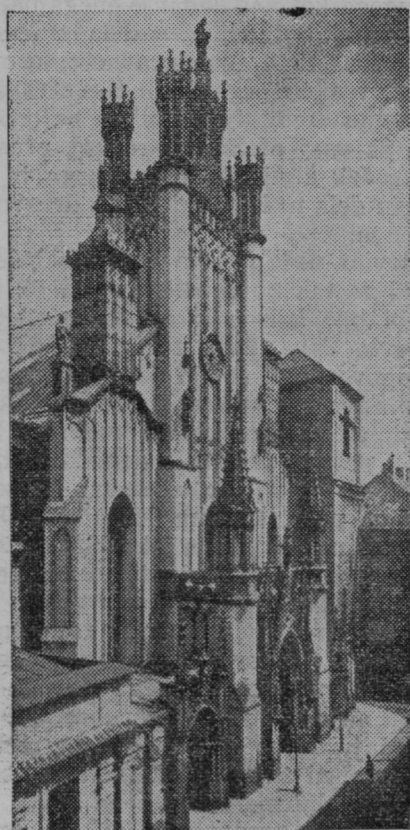

Glavna vrata v znamenito čenstohovsko cerkev na Poljskem, v kateri je čudodelna črna Marijina slika — »Kraljica Poljske«. Čenstohov so zasedli v sedanji vojni Nemci (Glej članek pod zaglavjem »Po krščanskem svetu«)

Kupite si zemljevide!

Ko boste čitali poročila o bojih, boste mogli slediti poročilom, če boste imeli zemljevide. Prodajamo sledeče karte: Evropa 6 din, Zemljepisni atlas 20 din, Zemljepisni atlas (veliki) z mnogimi zemljevidi vsega sveta 72.75 din, vez. 83.75 din. — Naroča se v

TISKARNI SV. CIRILA MARIBOR-PTUJ

Varšavska stolna cerkev

General E. Ironside, šef angleškega generalnega štaba

BETKA LEŠNIK, Maribor, Glavni trg 17 a, priporoča lastno izdelavo **DEŽNIKOV** in sprehajalnih palic. Popravila točno in solidno po nizkih cenah. 1392

Em. kliniška asistentka 1477

DR. STANA LEBAN-KLEMENC, specialistka za otroške bolezni, ordinira od 9—12 in od 14—16, Meljska cesta 1/I.

Obžalovanja vredni slučaji

Z razbito lobanjo v bolnišnico. V mari-borsko bolnišnico je bil prepeljan z razbito lobanjo viničar Štefan Brus iz Počeni-ka pri Sv. Jakobu v Slov. goricah. Ome-njenega je nekdo tako hudo poškodoval z udarcem z ročico.

Strel na lovskega čuvaja. Ivan Mesarec, lovski čuvaj s Trnovskega vrha pri Sv. Bolfenku, je šel k Sv. Urbanu pri Ptuj-u v trgovino, da bi oskrbel nakup. Na povratku je bil oddan strel, ki je pogodil čuvajevega psa. Mesarec je skočil za napadalcem v gozd, iz katerega je odjeknil še en strel, ki je zadel čuvaja v obe nogi in v trebuh. Gre sigurno za maščevanje divjega lovca.

Kradljivi pekovski pomočnik izročen so-dišču. Orožniki so prijeli 33 letnega pek-ovskega pomočnika Alojza Gorenjak iz

Poljski poveljnik na Westerplatti pred svobodnim mestom Gdansk, ka-teri je s peščico vojakov dolgo časa junaško ključeval nemški premoči s kopnega in morja. Udal se je, ko je posadki zmanjkalo vsega: streliva, živeža in vode

Nove vasi v celjski okolici, ker je ukra-del iz avtomobila kovčeg, v katerem je bilo vrednosti za 1320 din. Aretirani je bil predan sodišču.

Nevaren vlomilec na varnem. Orožniki so zagrabili na Kranjskem Štefana Verleta, ker je zagrešil zadnji čas več vlovov v Slov. Bistrici, po Šoštanju ter v Topolš-čici. V Topolščici je oškodoval posestni-ka Miha Štubaja s tatvino obleke, perila in lovske puške za 8000 din.

Podlegel zabodljaju v trebuh. Pekovski vajenec Jakše, doma iz Semiča v Beli Kra-jini, je bil zaposlen v pekarni v Črmošnjicah. Pred tednom je popoldne počival na svoji postelji. Domači hlapec ga je pri tem dražil in sta se začela za šalo suvati. Na-posled sta se sprla zaradi čevljev, ki jih je hlapec Jakšetu skril. Naenkrat je hla-pec z nožem zabodel Jakšeta v trebuh. Ra-

General Sosnakowski, vrhovni po-veljnik poljske armade

njenca so brž prepeljali v bolnišnico usmi-ljenih bratov v Kandijo pri Novem mestu, kjer je umrl. 17 letnega hlapca so pre-dali novomeškemu sodišču.

Izpred sodišča

Izvršitev smrtne obsodbe v Celju. Dne 13. septembra zjutraj je bil obešen na dvorišču starega okrožnega sodišča v Ce-lju 53 letni roparski morilec Jurij Sabu-kovšek, slikarski in zlatarski pomočnik, katerega je obsodil veliki senat celjskega okrožnega sodišča na smrt 13. aprila. Sa-bukovška je zadela tudi na najvišjem mestu potrjena smrtna obsodba, ker je lani 31. oktobra zvabil z obljubo ženitve k Voglajni pri Celju Ivano Zakrajšekovo iz Milanovega vrha pri Cabru in jo je umo-ril radi nekaj tisočakov. Na smrt obsoje-ni je nastopil zadnjo pot lepo spravljen z Bogom.

Obsodba glavnega krivca na dosmrtno ječo. Naš list je že poročal o zločinu, ka-teri je bil zagrešen 7. julija 1937 na Koz-jaku pri Mislinju. Hlapec posestnika An-tona Kotnika iz Kozjaka je ta dan v do-govoru z gospodarjem in za nagrado 200 din sunil Kotnikovo ženo s 13 m visokega

Angleži imajo strogo zastražene vse železniške postaje

Pariška dekleta v razgovorih z na fronto odhajajočimi francoskimi vojaki

Nemški zunanji minister Ribbentrop pregleduje časniska poročila o pre-mikanju nemških čet na Poljskem

gospodarskega poslojja na kup kamenja, kjer se je ubila. Kotniku in hlapcu Šibanu je prvotno uspelo, da sta se srečno izmazala z izgovorom, da je padla žena po nesreči, ker so se vdrle preperele deske, za katere je tlačila seno. Šele letos na spomlad si je vinjeni Kotnik skušal olajšati pekočo vest s tem, da je priznal zločinsko smrt žene neki ženski iz št. Vida nad Valdekom, na kar je prišlo vse na dan. 28 letni hlapec Alojz Šibanec iz Sp. Doliča je bil radi umora Kotnikove po skesanem priznanju obsojen junija v Celju na 20 let robije. Antona Kotnika skupno s hlapcem niso mogli soditi, ker je ležal tedaj bolan v bolnišnici. Veliki senat celjskega okrožnega sodišča je obsodil Kotnika kot glavnega krivca, ki je vse priznal. 15. septembra na dosmrtno ječo.

*

Slovenska Krajina

Murska Sobota. Pri nas postajajo gozdovi vedno redkejši in se je bati pomanjkanja drv, zato strokovnjaki študirajo, kako bi prišlo do ponovnega pogozdovanja. Sklenili so, da dobijo kmetje na podlagi prošnje na okrajnega gozdnega referenta v banovinski gozdni drevesnici v Murski Soboti brezplačno razne gozdne sadike. Oddaja bo jeseni in spomladi. — Glede na lažne govorice, ki jih nekateri širijo med ljudstvom, češ da so naši sezonski delavci v inozemstvu v veliki nevarnosti, opozarja Zveza poljedelskih delavcev vse one, ki imajo koga na sezonskem delu v inozemstvu, da naj nikar ne verjamejo čenčam teh nerazsodnih ljudi, ker so vse take govorice izmišljene. Za naše delavce je vse preskrbljeno. — V ponedeljek, 11. septembra, je med opoldanskimi urami izbruhnil požar v kinu Central, ki je last g. Ditriha. Požar so opazili otroci, ki so opozorili domače na nevarnost. Na kraj nesreče so prihiteli gasilci, ki so z gašenjem imeli radi pomanjkanja vode precej težav, vendar pa so ogenj pogasili. Škoda znaša nad 15.000 din, ki je deloma krita z zavarovalnino.

Turnišče. Na Malo mašo, 8. septembra, smo pri nas imeli proščenje, na katerega je prišlo mnogo ljudi. Cerkvene obrede je opravil p. Damiš Henrik od Sv. Trojice, ki je imel tudi tretjeredniški shod. Isti dan po večernicah so uprizorili študentje naše fare na šolskem dvorišču za slovo pred odhodom v mestne šole igro »Beraški študent«, katere vsebina je vzeta iz življenja revnega dijaka, ki študira v zelo težkih okoliščinah ter mu študij omogočajo le dobri ljudje. Dijaki so s prostovoljno vstopnino krili režijske stroške, prevešek pa so darovali za gradnjo novega prosvetnega doma. Ta njihova gesta je pohvale vredna! — V nedeljo, 10. septembra, zvečer se je z motornim kolesom peljal skozi Turnišče trgovec Klepec Karel. Pri poštnem uradu pa ga je napadel pes in ga tako nesrečno podrl, da je ves krvav obležal. Pozneje se je ugotovilo, da poškodbe k sreči niso nevarne. Priporočati je, da bi ljudje zavarovali popadljive pse.

Velika Polana. Dolgoletna vroča želja naših gasilcev se je končno uresničila. Postavili so si lasten gasilski dom, ki je bil 10. septembra svečano blagoslovljen. Na dan otvoritve so gasilci priredili pri tovarišu Kokonu vrtno zabavo, ki se je končala v najlepšem redu ter dobrem razpoloženju prijateljev gasilstva, ki s svojim delom bližnjemu priskočijo na pomoč, ko je pomoči najbolj potreben.

Obmurje. Že dolgo časa živi med našim ljudstvom zaveš, da deroča reka Mura vali po svoji strugi tudi zlato. Nekateri podjetnejši ljudje so že tudi iskali med drobnimi peskom dragoceno

Vse za šolo

knjige in potrebščine v

Tiskarni sv. Cirila

v Mariboru:

Koroška cesta 5,
Aleksandrova cesta 6,
Kralja Petra trg 6.

v Ptuj:

Slovenski trg 7.

Boste zadovoljni!

kovino. Storili so to z izpiranjem. Ker pa so bili uspehi neznatni, se izpiranje ni obneslo. Sedaj pa nekateri odločno trdijo, da je neka angleška družba dobila dovoljenje, da lahko prouči in ugotovi, če se v pesku v resnici nahajajo zlati zakladi. Baje sta na delu že dva inženjerja, ki o svojih uspehih ali neuspehih nočeta dati nikake izjave, čeprav so ljudje zelo radovedni, če ljudska govorica kaj drži. — Zadnje čase se je že vrnilo večje število delavcev iz inozemstva.

Dobrovniki. Junaki pretepa — imen namenoma ne navajamo — ki so svoječasnno tako prematili Nagy Pavla, da mu je počila celo lobanja, so bili nedavno obsojeni na okrožnem sodišču v Murski Soboti vsak na tri mesece zapora, kjer bodo preiščevali, kako nespametno je fizično obračunavanje. — Naš župan g. Trajbar Ludovik je bil odlikovan z redom sv. Save pete stopnje.

Črnelavci. Prejšnjo nedeljo zvečer se je pri nas zgodilo skrajno surovo in predrzno barbarstvo, ki je vredno vsega obsojanja. Ta večer je posestniški sin Ludovik N. stal pred domačo hišo ter poslušal iz daljave doneče petje. Pri tem posluha zmoti glasna družba kolesarjev, izmed katerih je eden zapeljal proti nič hudega slutečemu Ludoviku ter ga brez besede in brez vsakega

povoda zabodel v levo stran trebušne votline in nato tako naglo izginil, da se osupli Ludovik niti ni prav zavedel, kaj se je zgodilo, dokler ni začutil, da mu iz rane teče kri. K sreči poškodba ni hude narave.

Tišina. Dolgoletna želja naše občine se je uresničila in kmalu bomo pred gostilno Žokš dogradili javno tehtnico, ki nam je zelo potrebna, ker bomo lahko doma stekali vse pridelke in druge stvari, ki bodo tehtanja potrebne. To je že druga letošnja pridobitev, ker smo že letos zgradili tudi nov gasilski dom. — Zadnje čase so zelo pogoste tatvine po naših poljih, zato se kmetje upravičeno pritožujejo in razburjajo. Letos smo bili že itak udarjeni po slabi letini, sedaj nas pa razburjajo še tatovi. Treba bo pač strožjega nadzorstva in krivce pošteno kaznovati, da bo enkrat za vselej mir. — S slive je padla Ivanek Terezija in si zlomila roko.

Moste. Pred kratkim se je pri nas zastrupila neka starejša vdova, ki je prej že dvakrat hotela prostovoljno iz življenja, a so ji preprečili. Za samomorilno sredstvo si je izbrala arzenik.

Kobilje. Pred nekaj dnevi je ponoči posestnik Berden šel preko mosta, na katerem mu je spodrsnilo in je padel pod most na betonsko ploščo. Občutno si je poškodoval levo roko.

Neradnovci. Ob priliki plesne veselice je prišlo do pretepa, med katerim je nekdo posestnika B. K. s stolom tako močno udaril po glavi, da je dobil hude poškodbe. Ker pa je bil udarjeni precej vinjen, se ne spominja, kdo mu je prizadejal poškodbo. Nahaja se v bolnišnici.

Gomilici. Letos je bil upokojen naš šolski upravitelj g. Rakoci Janez, ker je poučeval že polnih 37 let in mu je zadnje čase zdravje slabo služilo. Zapustil nas je po 35 letih ter je odšel v Martjance, kjer bo v lastni hiši užival zasluženi pokoj. Ob slovesu se mu zahvaljujemo za ves trud in mu želimo, da bi še dolgo let zdrav užival zasluženi pokoj!

Naši rajni

Velika Nedelja. V ormoški bolnišnici je umrl Anton Munda, ki je bil 28 let zvest hlapec-konjar pri križniški graščini pri Veliki Nedelji. Postal je žrtev službe, ko mu je konj prizadejal hude poškodbe, katerim je podlegel po devetdnevnem vdano prenašanem trpljenju. Naj počiva v miru! Žalujemo naše sožalje!

Sv. Jurij v Slov. goricah. V mariborski bolnišnici je 8. septembra umrl osemletni Pepek Žunko, edini sin Jožefa in Katarine Žunko, viničarjev na Vardi. Le majhen trnek, ki se mu je zapil v nogo, je zadostoval, da se mu je razvilo zastrupljenje ter mu tudi v bolnišnici niso mogli rešiti mladega življenja. Bil je učenec drugega ljudskošolskega razreda. Pridnemu Pepeku naj bo zemljica lahka, užaloščenim staršem pa naše sožalje!

Društvene vesti

Loče pri Poljčanah. Tukajšnje Prosvetno društvo Slomšek priredi v soboto, 23. septembra, zvečer in v nedeljo nato po večernicah na šolskem odru v Ločah Slomškovo proslavo. Spored: deklamacija, govor, Meško, »Pri Hrastovih«, drama v treh dejanjih. Vstopnina navadna. Kdor hoče kaj lepega videti, slišati in se naučiti prav živeti, naj pride! Na svidenje!

Št. Ilj pri Velenju. Prosvetno društvo preloži svojo tombolo zaradi zunanje političnih dogodkov na ugodnejši čas.

DEKLIŠKI DAN NA PTUJSKI GORI

V soboto, 9. septembra, zvečer je zagorel na Ptujski gori kres, ognjen križ, ki je daleč naokrog naznanjal, da bo naslednji dan pri gorski Mariji velik praznik. Res, velik dan je bil 10. september. Za naše dekliško gibanje pomeni mejnik, mejnik, postavljen v resnih časih za resno delo. Dekliški dan — dan veselja in dan zveličanja. Tako nam je voščil v nedeljo Prezvizišeni ob sprejemu, da bodi naš dekliški dan dan veselja in zveličanja. In je bilo tako!

Prišle smo izpod Pohorja, iz Slovenskih gor, iz Halož in z Dravskega polja, prišle k Materi božji prosit za mir. Skoraj 2000 nas je bilo: mo-

*

lile smo, v sv. maši darovale Očetu božje Jagnje, ki odjemlje grehe sveta, daje mir, in se združile s Kristusom, da bi se z njegovim duhom napolnjene mogle na zborovanju utrditi v spoznanju svojih deklških nalog.

Prevz. g. škof dr. Tomažič nam je z očetovsko modrostjo in ljubeznijo pridigal: »Naše prošnje za mir bodo uslišane, če bomo vsak v svojem stanu izvrševali dolžnosti, ki nam jih nalaga vera. Vsi imamo podobne dolžnosti.« In tako dalje.

Po sveti maši se je ob 11 začelo zborovanje, ki ga je vodila in na katerem je imela uvodni govor domačinka-akademikarka Anica Traun. Govorila je o katoliških deklških organizacijah, o povezanosti Katoliške akcije in deklških krožkov. Govorila je iz močne vere v zmago. Smo zmagovali — saj smo orodje Kristusovo in Kristus zmaga. Prepričevalno nas je navduševala.

Sledilo je predavanje katehistinje iz Betnave. Govorila nam je o poslanstvu dekleta in žene, ki ga kakor na novo vzbuja in goji v našem deklškem gibanju Katoliška akcija: moramo se predati svojemu najglobljemu poklicu in v službi ljubezni in požrtvovalnosti služiti svetosti življenja. Zavedajmo se, da je vzvišena naša življenjska naloga. Da nismo prejele materinsko čutečega srca zase, ampak da bi po zgledu Marijinem pripravljale duše naših bližnjih, da bi sprejele Boga. Za hip smo obudile spomine na veselje, ki smo ga doživele na apostolskih potih: božični obiski, velikonočna akcija, skrb za revne in za versko zanemarjene otroke in drugo. Povedala nam je še, kako sv. oče posebej od katoliških deklet in žena pričakuje ozdravljenja s tolikimi udarci mučenega človeštva.

Dopisi

Št. Janž pri Dravogradu. Tukajšnja živinorejska zadruga za slovensko belo (marijadvorsko) pasmo bo po odloku kr. banske uprave v Ljubljani imela pregled (premovanje) dne 27. septembra. Pregled naj bo manifestacija za to plodnosno delo. Vsi živinorejci iz Mislinjske in Mežiške doline vabljeni!

Sv. Jurij v Slov. goricah. V lepem spominu nam bo ostal 10. september, ko se je v procesiji zbrana množica faranov ob molitvi pomikala na prijazen hriček, kjer je zrastle novo znamenje božje, Mariji v čast. — kapelica, ki sta jo dala pozidati Ludovik in Marija Drašak. Temeljni kamen kapelici je položil sosed Lorbek Franc, medtem ko so slikarska dela izpod spretne roke slikarja škrlca Ivana. Po kratkem nagovoru g. duhovnega svetnika je bila izvršena blagoslovitev nove božje stavbe. Po pobožni pesmi, ki je prihajala iz src vseh navzočih in se je razlegala daleč naokrog, smo se z najlepšimi vtisi razšli. Spoštovana Drašakova družina, ki se je najbolj veselila tega dneva, je priredila sorodnikom, sosedom in delavcem prijazno pogostitev. Ob tej priliki se je za Slomšekov dom nabralo 130 din, za kar bodi izrečen prisrčen: Bog povrni!

Strigova-Razkrižje. Obžalujemo in obsojamo pisanje »Hrvatske Straže« o nas, tukajšnjih Slovincih. Če bi tako pisal kak brezverski, framašonski list, bi šli mimo takega pisanja. Dopisniku omenjenega lista pa kličemo: Zavedajte se, da boste za vsako krivo besedo in krivično dejanje dajali odgovor pred Bogom! — Tukajšnji Slovinci ostanemo Slovinci!

Ptujska gora. (Loterija za popravilo romarske cerkve Matere božje na Ptujski gori.) Zadnje dni je silno narastlo zanimanje za našo veliko loterijo. Častilci gorske Matere božje vprav tekmujejo, kdo bo čim bolj podprl delo za popravilo Marijinega svetišča, ki je ena najlepših cerkev v Sloveniji, znamenita po svojih ustanoviteljih, ptujskih in celjskih grofi, kakor tudi po visoki starosti in izredni umetnosti. Pohitite tudi Vi z naročilom loterijskih srečk, ker zaloga zelo nagle pohaja. Morda boste ravno Vi deležni vsaj enega dragocenih dobitkov naše loterije. Že za 5 din zadenete glavni dobitok, novi prekrasni av-

Zastopnica ZDK iz Maribora je predavala o našem narodnem čustvovanju. — Ko smo odpele »Slovenka sem«, smo z veseljem ploskanjem pozdravile g. Draga Oberžana, škofijskega voditelja deklškega gibanja. Njegova duhovniška beseda je bila resna, globoko zajeta in z veliko ljubeznijo povedana.

Lepšega praznika si ne bi mogle želeli. Sončen dan, sončna dekleta, sončne misli! Mnogo veselja smo doživele še popoldne pri prireditvi, ki so jo pripravili krožki Ptuj, Ptujska gora, Makole, Vel. Nedelja, Maribor in Hoče. Petje je zajelo ves trg. Popoldne je v imenu slovenskih izseljencev pozdravil naše zborovanje g. Lindič. Po njem smo poslane pozdrave vsem našim bratom in sestram v Nemčiji.

Hvaležne gorski Materi, Prevzvišenemu, domačemu g. župniku in vsem, ki so kot gostje obhajali z nami naš dan, smo se po blagoslovu poslovile z iskrenim: »Na svidenje!« Šle smo kot procesije v vseh smereh in nesle domov navdušenje in močno voljo, tudi v najtežjih časih ostati zveste svojim vzvišenim nalogam.

Napisale smo to bolj obširno poročilo vam, sestre iz Prekmurja in Posavja in iz krajev ob Savinji, ki se letošnjih deklških dni in zborovanja ob mladinskem taboru v Mariboru niso mogle udeležiti. Podane smernice veljajo vsem. To poročilo pa je namenjeno tudi našim dobrim staršem. Zdi se nam, da je prišel čas, ko moramo našemu ljudstvu povedati, kaj hočemo. Gorski deklški dan je podoba našega deklškega gibanja. Po svojih močeh podprite to mlado deklško gibanje, da bo temu duhu odgovarjal deklški krožek vsake župnije!

Bog živi! Povsod Boga po Mariji!

tomobil znamke Opel-Kadett, ki je pravkar došel iz tovarne in vzbuja veliko pozornost. Čakajo Vas pa še številni drugi dobitki, kakor: novo motorno kolo, par lepih volov, šivalni stroj, krasna spalnica, klavirska harmonika, celotna kuhinjska oprema, servis za šest oseb, skupine namizne posode, deset moških in ženskih koles, hektoliter dobrega haložana, vreča moke Ogg itd. itd. ter še nad 300 drugih krasnih dobitkov. Žrebanje bo v nedeljo, 10. oktobra, na Ptujski gori pod državnim nadzorstvom. Izid žrebanja bo objavljen v časopisih. Naročite čimprej vsaj nekaj srečk pri župnijskem uradu na Ptujski gori. Dobite jih tudi pri vseh župnijskih uradih.

Ptujska gora. S sijajno uspehim deklškim dnem, ki se je vršil pri nas v nedeljo, 10. septembra, so za letos zaključeni romarski shodi pri naši gorski Materi. Letos se je skoraj uresničilo staro ustno izročilo, »če je prvi romarski shod na Jožefovo deževen, da je potem vsak shod deževen«. Samo za »Deklški dan« je prizaneslo. Se vidi, da je dobri Bog po Marijinih priprošnjah dekletom posebno naklonjen. Sedaj je vse zanimanje posvečeno naši loteriji. Posebno dekleta so neutrudna in zelo okretna pri razpečevanju srečk. Kar tekmujejo med seboj, katera jih bo več prodala. — Po vsej župniji se je tudi hitro raznesla vesela novica, da smo s 1. septembrom dobili novega g. kaplana p. Gavdencija Golob. — Z novim šolskim letom smo dobili na Ptujsko goro tudi dve novi učiteljici, in to gđni N. Kozdere in A. Pernart. Vsem želimo pri nas obilo uspeha in zadovoljstva. Posebno jih še pozdravljamo kot nove delavce in sotrudnike v naših društvihi!

Študenice pri Poljčanah. Ob 30 letnici živinorejske zadruge, ki bo združena s premovanjem, si naj vsak ljubitelj živali ogleda, kaj je zboljšalo naše delo v tej dobi. Pri tem naj vsak ve,

Dolžnost vsake žene je, da pazi na redno stolic, ki jo doseže z naravno »Franz-Josefovo« grenko vodo, ako jo jemlje vsak dan v manjši množini. Prava »Franz-Josefova« voda deluje milo, prijetno, naglo in zanesljivo.

Ogl. reg. S. br. 30.474/35.

Zavedni Slovinci, Slovenke!
pridite v nedeljo, dne 24. septembra 1939
na

NARODNI TABOR

v Ljutomeru

Govorijo naši ministri in zastopniki posameznih okrajev.

da tudi mali posestnik s skromnostjo in ljubeznijo do živali doseže uspeh. Vse to boste imeli priliko videti dne 26. septembra. Zato naj ne bo v Dravinjski dolini živinorejca, ki bi ne prišel pogledat delo naših prednikov in nas samih.

Šmartno na Pohorju pri Slov. Bistrici. Tukajšnja prostovoljno gasilska četa, katere ustanovitelj je bil Vorša Leopold, si je s pomočjo darovalcev ter voznikov različnega gradbenega materiala postavila lep gasilski dom na zemlji, katero je podaril Pečovnik Ivan od svojega posestva, za kar se četa vsem darovalcem najlepše zahvaljuje. Ob devetih dopoldne je bil pri slavaloku pred šolo z domačo godbo sprejem namestnika pokrovitelja proslave g. okrajnega načelnika Eiletza Leopolda in botrov ob udeležbi duhovščine, občinske uprave z g. županom Streharjem na čelu, šolska mladina z učiteljstvom, gasilci in občinstva. Gasilski dom je bil blagoslovljen pod pokroviteljstvom g. bana dr. Marka Natlačena, katerega je zastopal okrajni glavar. Ob 10 je daroval slovesno sv. mašo na prostem g. župnik Zdolšek ob asistenci, pridigo je imel g. župnik Hafner. Po sv. maši so govorili o gasilstvu župni načelnik g. Klemenčič Josip in g. okrajni načelnik Eiletz. Gasilska svečanost se je izvršila 10. septembra v najlepšem redu. Gasilska četa kliče vsem darovalcem, dobrotnikom in udeležencem: Bog plačaj!

Svetina nad Celjem. Zanimive šolske razmere imamo tukaj. Za to šolsko leto smo dobili še četrty razred, tako da mala Svetina s svojimi 550 prebivalci zmora štirirazredno šolo! Učiteljska moč pa je sedaj samo ena; g. upravitelj Prelog je po preteku počitnic dobil enomesečni dopust, novih učiteljev oblast še ni nastavila. Že lani je šolski pouk celo leto radi pomanjkanja učiteljev zelo trpel, letos pa je nadloga še večja. Ko bi se 1. septembra moral pričeti redni pouk, se je začela poprava poškodovanih peči in drugih pomanjkljivosti. Sedaj ima vsak razred vsak drugi dan p. dve uri pouka, ki pa so postavno skršene na poldrugo uro. Ljudje se začudeno sprašujejo, zakaj tako. Opozarjamo pristojne činitelje na te razmere.

Sv. Lenart nad Laškim. Po naročilu kr. banske uprave v Ljubljani se je dne 18. septembra vršilo premovanje živine. Na razstavnici prostor je bilo prignane mnogo plemenske živine.

Sv. Rupert nad Laškim. Tudi letos kosi svinjska bolezen po laškem okraju prašiče. Zato vsak zaveden gospodar in gospodinja dasta svinje cepiti proti rdečici in drugim boleznim. V maju so bile pri nas svinje cepljene; ker pa cepivo deluje, oziroma varuje po zdravniški izjavi samo po dva meseca, so gospodarji vsa leta dali svinje cepiti tudi v avgustu. G. živinozdravnik v Laškem se nam je napovedal za konec avgusta, oziroma prve dni septembra. Sedaj pa smo že v drugi polovici septembra, a naše svinje še niso cepljene, tako da se po pravici bojimo jeseni, ko po žalostni skušnji pade največ svinj. Kmet je že itak siromak, denarja ni od nikoder dobiti, sadje ne gre, živina ima nizke cene, plačila pa je treba izvršiti. Kmetsko ljudstvo po pravici pričakuje potrebne pomoči v njegovem težavnem življenjskem boju.

Avgust Šenoa:

Berač Luka

Povest iz vaškega življenja

14

»Eh, da! Kake starejše račune? Tak živ fant, sol-dat, pa bi tri leta pomnil kako dekle!«

»Če vam pa rečem, da je tako.«

»Kaj?« se je Pavlekovič naglo vzdignil in vzel pipo iz ust.

»Da, da!« se je nasmejal pisar s sklonjeno glavo in je pri tem izpod očesa opazoval kmeta.

»Povejte, kaj je?« je odrezal kmet.

Pisar ni odgovoril nič.

»No!«

»Dajte mi vode! Žejem sem,« je rekel pisar suho.

»Stopite v hišo! Tam je tudi vina. Kdo za vruga bo vodo pil?«

Oba sta šla v hišo in sedla za mizo, na kateri sta kmalu stala dva vrča vina.

»Torej?«

»Videl sem Andra, ko je prvič spet prišel v vas. Ali veste, koga je spremljal? Martinovo Maro, za roke sta se vodila, sladko sta govorila kakor dva goloba. Čisto se mi zdi, da sta se že zmenila.«

»Martinovo Maro?« je zazijal kmet, potem pa planil in udaril s pestjo po mizi: »Martinovo Maro!«

»Da, prav njo.«

»To deklino mojega lepega soseda?«

»Ki vam hoče vašo slivo vzeti. Vašo zemljo.«

»Ki me hoče okraati.«

»Lisjak je on in volk. Ko da svojega nima dovolj, hoče še nad vašim gospodariti.«

»Ne bo, Boga mi, ne bo. Naj me strela ubije, če bo še kdaj eno samo črvivo slivo okusil z mojega drevesa!«

»Prav, kume, tako je prav,« je potrdil pisar in izpil vrč. »Tudi jaz mislim tako. Pravica je sveta stvar, a pravica je vaša, to vam pravim jaz, a jaz sem pismen človek, ki se na to razume. To bi bilo lepo, če se stegne ta ali oni in vam po svoji volji odtrga zdaj tu, zdaj tam kos siromaštva, ki je po Bogu vaše. Zakaj je potem zakon, zakaj sodnija? Mar plačujemo zaradi tega tolike davke, da bi nas vsak vrag smel opleniti? Jaz na vašem mestu ne bi popustil, jaz se ne bi dal.«

»In se ne dam in se ne dam!« se ja zadržal kmet, ki ga je vino že ogrelo.

»Ali ste bili na sodniji?«

»Bil sem prejšnji petek.«

»Pa kaj?«

»Pa so mi rekli, naj se mirno poravnava. Naj si to premisli, pa naju bodo spet klicali.«

»Spet klicali? Ha, ha! Poznamo se. Ciganija je to, kum, ciganija. Jaz bi hotel te cekine imeti, ki so padli iz Martinove torbe v sodnikov žep. Fini so to ptiči, ti gospodje sodniki, imajo dober nos in vedo, čigava hiša je mastna. Lepa pravica! Da, da, zakoni so samo za bogatine.«

»Pa tudi jaz nisem berač. Četudi ima Martin kako brazdo več, imam, hvala Bogu, tudi jaz kje orati.«

»He! Dragi kum, v njegovem studencu pa je več vode, njegova mošnja je globlja. Kaka vražja poravnava! Kak mir! Pravica je pravica, čista mora biti. Pri vsaki poravnavi se reže kruh na dvoje, pravi gospodar pa ostane pri tem lačen.«

»In ko bi bilo zakaj! Pa je zaradi piškave slive.«

»Ne, ne, ne! Ni tako! Ne gre za slivo, ampak za pravico. Kajti dajte danes slivo, jutri boste dali vrt, pojutrišnjem polje, nazadnje pa hišo. Ne verujte Martinu! Velik lisjak je.«

»Res je, res!«

»No, ali ste me, hvala Bogu, razumeli? Ne boste se izlepa poravnali?«

»Bog varuj!«

»Pa če vas prva sodnija po krivem obsodi, pojdemo na bansko tablo!«

»Seveda, na bansko tablo.«

»Če pa bo Martin bansko tablo podkupil, pojdemo do samega cesarja.«

»Da, do samega cesarja. Ne bojim se stroškov.«

»Ah!« je vzkliknil Mikica in udaril z dlanjo po mizi, »vidite, kum, to je prava beseda. Vi ste vendarle pameten mož. Ko bi bil jaz namesto vas — ali ne — ko bi se dušil v cekinih, zadnjo kravo, zadnji groš bi dal za svojo pravico. Ker kaj? Kdor mi mojo pravico jemlje, izdrl mi je obe očesi, odsekalo obe roki, človek, ki nima svoje pravice, pes je, ki ga sme vsak pobiti, ptica, ki jo sme vsak ubiti. Če pravim: jaz sem svoj — je zavpil Mikica in se udaril s pestjo po prsih — »tedaj moram biti svoj in nihče mi ne sme nič. Ha? Ali imam prav? Ali imam?«

»Prav, prav!« je udaril Pavlekovič z obema pestema po mizi.

»No, povejte mi, kum Pavlekovič, ali imate fiškala?«

»Nak, nimam ga.«

»Joj! Joj! To je narobe, narobe!« je vpil Mikica in se z dlanjo lopnil po obrazu. »Če pride nad vas kaka bolezen, je treba klicati zdravnika, ali ne?«

»Seveda.«

»Če pa pride nad vas pravda, je treba klicati fiškala.«

»Hm!«

»Je treba klicati fiškala, vam pravim. Vi hodite za plugom, toda po polju ne rastejo paragrafi. Fiškal vam je kuhan, pečen in prefrigan. Vi stojite pred sodnikom kakor obešenjak pred vešali, in kadar sodnik kihne, se boste priklonili do črne zemlje. Ampak kadar fiškal nabrusi zobe in se zaleti v sodnika, bogme, tedaj se gospodi sodnikom trese duša. Fiškalska mojstrnija vam je kakor ona voda, s katero morete tudi najbolj smrdljiv kaput očistiti. Vzemite si fiškala, kum, vzemite!«

»Vraga!« se je počohal Pavlekovič za ušesom. »Fiškali so dragi. Ako ti reče 'dobro jutro', mu moraš dati petak.«

»Prepustite zadevo meni, dobil vam bom enega poceni. Kaj? Purico, pol vedra mošta, par bankovcev in nič več. Le meni predajte. A tudi denarja bo, to stoji, ako ga hočete.«

»Kako? Ne razumem.«

Mikica se pripogne, namigne kmetu s prstom in mu šepne:

»Dajte še vrč vina, potem bova govorila.«

Kmet prinese dva vrča vina. Mikica prime za vrč in trči s Pavlekovičem.

»Bog, kum,« vzklikne. »Naj vam obrodi vaša sliva! Še bo denarja, le hoteti treba!«

»A!«

»Da, da! Vi ste pametna glava, kaj?«

»No, za bedaka se ravno ne smatram.«

»Vi ste najpametnejši v vasi, vas zagotavljam.«

»Eh!«

»Bogme, da! Ali pa je morebiti Martin?«

»Pameti si ne bom sposojal od njega,« se napihne Pavlekovič.

»Aj vam Bog, da je ima za svojo butico. Vem, za kaj gre: magistratska gospoda ga drži.«

»Hm! Da, da.«

»Da, da! Taka je pač gospoda.«

»Če bi bili drugi ljudje na magistratu, potem ne bi bil Martin bog v vasi.«

»Seveda ne bi bil.«

»Ne bi bilo pravde radi vaše slive, ker bi moralo biti v vaški mapi zapisano, da je vaša.«

»Sigurno bi.«

»Druga gospoda bi bila pravična.«

»Upam, da bi bila.«

»Vidite, ko je umrl rajni poljski čuvaj Šima, je bilo vprašanje, kdo bo postal čuvaj. Jaz sem govoril za vas.«

»Ste res?«

Slutnja konja

V Reinstedtu pri Magdeburgu v Nemčiji je bil odšel kmet s konjem v kovačnico po nove podkve. Tam je bilo pet ljudi; ta je hotel imeti to, oni kaj drugega in vsi so začeli klepetati. Kovač se je pripravil, da bi konja podkoval, ko je ta nenadoma začel striči z ušesi in trdo nategavati noge. Kmet ga je hotel pomiriti, a namesto da bi bil konj pomirjen, se je vzpel, vajeti so se pretrgale in je zdiral na cesto. Za hip so kar okameneli kovač in drugi, nato so stekli za ubežnikom. Hud lov je precej časa trajal, preden so konja prišli in ga odvedli v kovačnico. A čim so prišli do kovačnice, je ni bilo več, pač pa kup ruševin. Kovačnica se je bila sesula, medtem ko so možje tekli za konjem. Ali je konj zares čutil in slutil nesrečo, ki je ljudje niso poznali?

★

Različne temperature

Že pred več desetletji so skušali znanstveniki dognati najbolj mrzle točke na svetu. V ta namen je šlo več odprav po svetu, zlasti jih je dosti razposlal njujorški vremenoslovski zavod. Odprave so našle čudovite temperaturne vrednote. Gibale so se med 50 stopinjami vročine v Arabiji, Mezopotamiji, Sahari, Pendžabu, Arizona, notranji Kaliforniji in notranji Avstraliji, ter med 70 stopinjami mraza v Sibiriji in tečajni Ameriki. Pred nekaj časa so znanstveniki odprav dognali v puščavi Lut, v vzhodni Perziji, ki jo obdajajo 4000 m visoke gore, 58 stopinj vročine v senci. Temperaturo 55 stopinj vročine so dobili v Dolini smrti v južni Kaliforniji, dalje v južni Tripolitani, v Alžiru in na meji Beludžistana. Najvišja temperatura pa je najbrž v Obbiji v italijanski Somaliji, kjer je 63 stopinj vročine. — Sibirski Vrhovjansk s svojimi 70 stopinjami mraza, ki jih je meril norveški polarni raziskovalec Sverdrup, pa je ostal kot najbolj mrzli kraj na svetu. Ameriški tečaj mrzlot nima tako nizke temperature kot Sibirija.

(Dalje sledi)

1 Najvišje sodišče.

Kmečka trgovina

Resnica o pomanjkanju hrane pri nas

Najdejo se ljudje, ki begajo ljudstvo tudi s tem, da bo pri nas zmanjkalo hrane. Te govornice se posebno širijo v današnjih nemirnih časih. Da te govornice niso resnične, kaže med drugim tudi to dejstvo, da je radi vojne nastal zastoj pri izvozu naših kmetijskih pridelkov. Doslej je šlo okrog 40% našega izvoza v Nemčijo in Češkoslovaško. Zaradi vojne je pa izvoz v omenjene pokrajine zastal. Prizad je moral odkupiti 35.000 vagonov pšenice, ki je ni mogel izvoziti. Ker je bila cena te pšenice večja kot pa cene pšenice na svetovnem trgu, se ne bo podražila moka pri nas tudi tedaj, če bi poskočila cena pšenice na svetovnem trgu. Letina pšenice in sploh vseh pridelkov je pa bila v naši državi letos izredno obilna in bi lahko izvozili veliko več kot pa v prejšnjih letih. Torej se v Jugoslaviji radi obilne letine, ki je ne moremo v redno prodajati sosedom, v življenjskih potrebščinah kar potapljam in ni govora o kakšnem pomanjkanju z ozirom na prehrano prebivalstva.

Kako je z letošnjim sadjem?

Kakor smo že poročali, je v prvih dneh vojne promet z Nemčijo popolnoma zastal, kar je bil najhujši udarec baš za sadno trgovino, kajti v Nemčijo smo navadno prodajali največ našega sadja, predvsem jabolk. Sedaj so možnosti prometa med našo državo in Nemčijo spet delno vpostavljene in kupujejo nemški kupci zlato parmeno po 25 mark za 100 kg, postavljeno in prevzeto na jugoslovansko-nemški meji, ostale sorte jabolk se pa plačujejo po 15 mark za 100 kg, postavljeno in prevzeto na meji. Radi tega so nekateri sadni trgovci spet začeli nakupovati jabolka in plačujejo za kg 1.25 din, 1.50 din, za zlato parmeno pa 1.75 din. Ker je pa izvoz združen z veliko nevarnostjo, da bi jabolka kje na postaji mogoče obležala, si le malokateri trgovec upa jabolka nakupovati in je torej na sadnem trgu veliko mrtvilo. Tečaj nemške marke je sicer še vedno 14.30 din, in sicer zato, ker nam Nemčija dolguje še okrog 200 milijonov dinarjev in bi pri padcu marke naši izvozniki preveč izgubili. V sedanjih časih pa ljudje na uradne tečaje kaj malo dajo in le tako je razumeti, da v Mariboru dobiš nemško marko za 2 din, pa jih vseeno nihče ne kupuje, ker ne ve kaj z njimi početi. Tudi v tem je vzrok, da trgovina s sadjem stoji bolj na mrtvi točki. V Italijo jabolka ne gredo, ker imajo Italijani sami dosti sadja. Misli se je na izvoz v Palestino, kar se pa v sedanjem položaju ne da izvesti, ker proti trgovskim ladjam na morju nevarnost potopitve.

Slive so v Brčkem spet jeli pomalem nakladati. Vendar so zelo poceni in se prodajajo (sveže) po 20 par kg in deloma še nižje. Kmetijsko ministrstvo je izdalo nekaj ukrepov za olajšanje vnovčevanja sliv. Finančni minister je bil pooblaščen, da da vojnemu ministru 20.000.000 din za nakup suhih sliv (preko Prizada) za rezervno hrano naše vojske. Kmetijskemu ministru se je dodelilo 5 milijonov din za predelavo sadja; prometni minister je do 1. novembra znižal za 50% prevozno tarifo za prevoz svežih sliv; poštni minister je pa znižal tarifo za poštne pakete s svežim sadjem na 1 din za kg (brutto teže).

Dovoljeno je tudi kuhanje slivovke, ki ima nad 45% alkohola brez plačila državne trošarine, toda le za izvoz in inozemstvo in na posebno prošnjo producentov. Tako se skuša omiliti težak udarec, ki nas je zadel pri trgovini s sadjem radi vojne.

Kaj pa trgovina z Italijo?

Bolje kot z Nemčijo stojimo v trgovini z Italijo, katera naše blago tudi plačuje in nam ni nič dolžna. Po popolnem zastoju v začetku vojne je zopet prišlo med našo državo in Italijo do delne vzpostavitve prometa, posebno na Jadranskem morju. Na Sredozemskem morju so pa številne redne zveze še ustavljene. Italijanom prodajamo predvsem govejo živino, in sicer tedensko skozi pristanišče Reka okrog 300 glav. Kupuje se pa v glavnem le ona goveja živina, ki tehta preko 600 kg žive teže (komad) in so Italijani odgovarjajoče živine v zadnjem času precej kupili. Podražitev pomorskega prevoza (mornarjem so radi nesigurnosti zvišali plačo za 100%) in zavarovanja ladij, pa tudi to trgovino precej ovira. Italijanski trgovci imajo težave povrh tega še s potnimi listi in le težko prihajajo k nam v svrhu kupčije.

Kupčija s hmeljem

je spet oživila. Vojna nevarnost je namreč bila povzročila zastoj v kupčiji s hmeljem. V zadnjih dneh so se pa v Savinjski dolini zopet pojavili trgovci in potniki, tako da je precej živahnega zanimanja in povpraševanja po hmelju. Hmelj plačujejo sedaj po 35—38 din kg. Tuji so z letošnjim hmeljem zadovoljni. Izvoz našega hmelja se je namreč sedaj odprl preko morja. Če bo ta pot ostala trajno odprta, potem bodo hmeljarji letošnji pridelek brez večjih težav lahko prodali in dosegli tudi primerno ceno. Računajo, da je že nad 10% letošnjega hmelja prodanega. Kupčija s hmeljem se polagoma pričinja tudi v Vojvodini in se ga je nekaj prodalo po 20—30 din kg. V Nemčiji pa znaša uradno določena cena 3.20 do 4.80 mark kg.

Gospodarske zanimivosti

Vojni prispevek morajo dati občine v Nemčiji. V to svrhu se k dosedanjim dajatvam naloži še 50% dodatka na dohodnino, 20% dodatka na pivo in tobak, 275—375 mark dodatka na hektoliter žganja, 15% dodatka na družbeni in prometni davek, 2,5% dodatka na zemljearino gozdnih posestev, 5% dodatka zemljearine od negozdnih posestev, 7,5% dodatka od obrtnega davka in 10% dodatka na meščanski davek. Določba, ki predvideva te davke, je veljavna od 11. septembra t. l. Z isto uredbo se ukinejo vsi dodatki za nadurno delo ob nedeljah in praznikih kakor tudi za nočno delo.

Dodatne sodne takse so uvedene od 15. septembra pri naših sodiščih. Te dodatne takse znašajo eno desetino od doslej predpisanih taks. Dodatek pa ne more biti manjši kot 50 par in ne večji kot 25 din ter se mora takoj plačati.

Bencin za luksuzne avtomobile se pri nas najbrž ne bo več dobil, kakor poročajo iz Beograda. Tudi številne avtobusne proge, ki konkurirajo železnicam, se bodo baje ukinile.

Cene goveje živine

Voli. Maribor debeli 3.60—4.75 din, poldebili 3—3.50 din, plemenski 4—5 din; Ptuj 3—4.25 din, Celje 4—5 din, Litija 3.75—4.50 din, Kamnik 5 do 6 din, Logatec 5—6 din, Novo mesto 4.50 do 5.50 din, Kočevje 5—6 din, Križevci na Hrvatskem 3.75—4.50 din kg žive teže.

Biki. Maribor 3.25—4.25 din, Murska Sobota 3.50—4.50 din, Križevci 3.50—4 din kg žive teže.

Krave. Maribor klavne 3.30—4.50 din, plemenske 3.75—4.60 din, klobasarice 2—3 din, molzne 3.25—4.50 din, breje 3.25—4.25 din; Ptuj 3—4, Ljutomer 2—3 din, Murska Sobota 2—2.50 din, Celje 3.50—4.50 din, Litija 2.75—3 din, Kamnik 3.50—4.50 din, Logatec 4—5 din, Novo mesto 3.50—4 din, Kočevje 4—5 din, Križevci 2.50 do 3.50 din kg žive teže.

Telice. Maribor 3.50—4.75 din, Ptuj 4—4.50 din, Ljutomer 3.50 din, Murska Sobota 3.50—4.50 din, Celje 4—5 din, Litija 3.50—4.50 din, Kamnik 4—5 din, Logatec 5—6 din, Novo mesto 4.50 do 5.60 din, Kočevje 5—6 din, Križevci 3.75—4.50 din kg žive teže.

Razgovori z našimi naročniki

Delodajalec plačal za nadure le 25% povešek. M. A. V kolikor Vam je delodajalec odpovedal s 14 dnevnim odpovednim rokom službo, ne morete zoper to ničesar ukreniti. Pač pa ga lahko tožite na doplačilo poveške nagrade za v zadnjih treh letih opravljenе nadure, kajti po zakonu o zaščiti delavcev Vam mora delodajalec vsako naduro plačati z najmanj 50% večjo nagrado, kakor je bila dogovorjena za redno delo. Oskrbite si ubožno spričevalo ter tožbo čimprej vložite radi zastaralnega roka. — Ako ste bili v službo sprejeti izrečno kot ravnjač, službodajalec pa je zahteval, da morate upravljati druga, težja dela, ste upravičeni zahtevati od njega odškodnino, ako ste radi dodelitve drugega dela manj zaslužili. Ker odškodninski zahtevki zastara v treh letih, zamorete iztožiti plačilo le tistega zaslužka, za katerega ste bili prikrajšani v zadnjih treh letih pred vložitvijo tožbe. Ako tako slabo vidite in slišite, da ne morete izvrševati dela, kakor bi ga sicer po svojih močeh in sposobnostih z ozirom na svojo izobrazbo in dosedanjí svoj poklic, odnosno ne zaslužite, oziroma ne bi

Teleta. Maribor 4—5.50 din, Ptuj 4.50 din, Ljutomer 4.50 din, Murska Sobota 3.50 din, Litija 5—5.75 din, Kamnik 6—7 din, Logatec 7—8 din, Novo mesto 5—6 din, Kočevje 6—7 din, Križevci 3.75—5 din kg žive teže.

Svinje

Plemenske. Maribor 5—6 tednov stare 70 do 90 din, 7—9 tednov 95—120 din, 3—4 mesece 150 do 230 din, 5—7 mesecev 300—420 din, 8—10 mesecev 430—510 din, 1 leto stare 700—900 din komad, kg žive teže 6—8.50 din.

Pršutarji (proleki). Maribor 9 din, Ptuj 7.20 do 7.75 din, Ljutomer 6.50—7.50 din, Celje 6 din, Litija 7 din, Kamnik 7.50—8 din, Logatec 9 din, Novo mesto 8 din, Kočevje 7 din kg žive teže.

Debele svinje (špeharji). Maribor 7 din, Ptuj 8—8.50 din, Celje 6 din, Litija 9 din, Kamnik 9, Logatec 10 din, Novo mesto 9.50—10 din, Kočevje 9 din kg žive teže.

Tržne cene

Krma. Seno: Maribor 80—85 din, Ptuj 50 do 75 din, Ljutomer 45 din, Murska Sobota 50 din, Logatec 65 din, Celje 65 din, Litija 40—50 din, Kamnik 70—90 din, Novo mesto 100 din, Kočevje 80 din stot. — Otava: Maribor 80—95 din stot. — Detelja: Celje 90 din, Kamnik 100 din, Novo mesto 100 din, Kočevje 100 din stot. — Slama: Maribor 40 din, Ptuj 25—30 din, Ljutomer 30, Murska Sobota 35 din, Celje 50 din, Litija 25 do 30 din, Kamnik 30—50 din, Novo mesto 30 din, Kočevje 20 din stot.

Krompir. Maribor 75 din, Ptuj 70 din, Ljutomer 80 din, Dolnja Lendava 60 din, Celje 100 din, Litija 60 din, Kamnik 90 din, Logatec 100 din, Novo mesto 100 din, Kočevje 100 din stot.

Drva. Maribor 105 din, Ljutomer 80—90 din, Celje 75 din, Litija 60 din, Kamnik 75 din, Logatec 75 din, Novo mesto 60 din, Kočevje 50 do 60 din kubični meter.

Vino. Navadno mešano pri vinogradnikih v mariborski okolici 4.50 din, Ljutomerska okolica 4—5 din, novomeška okolica 5 din liter; finejše sortirano vino pri vinogradnikih v mariborski okolici 7 din, Ljutomerska okolica 6—9 din, novomeška okolica 6 din liter. Nekateri vinogradniki v Slovenskih goricah, ki so imeli velike zaloge vina in niso z novim vedeli kam, so pa pod silo razmer prodajali navadno mešano namizno vino celo po 3.50—4 din liter.

Grozdje na trgih. Maribor 4—5 din, Kamnik 7 din kg.

Jabolka na trgih. Maribor 2—4 din, Ptuj 2 do 3 din, Ljutomer 1.50 din, Litija 80 par, Kamnik 3—6 din, Logatec 2—3 din, Novo mesto 1.50 din, Kočevje 3—5 din kg. — Hruške so ponekod za kakih 50 par dražje.

Sejmi

25. septembra svinjski: Središče; živinski in kramarski: Sv. Jurij pri Celju — 26. septembra tržni dan: Dolnja Lendava; svinjski: Ormož; živinski: Maribor — 27. septembra svinjski: Celje, Ptuj, Trbovlje — 28. septembra tržni dan: Turinšče; živinski in kramarski: Dolnja Lendava — 29. septembra svinjski: Maribor; živinski in kramarski: Gornja Lendava, Marenberg, Pilštajn, Šoštanj, Strigova, Veržej — 30. septembra svinjski: Brežice, Celje, Trbovlje; živinski in kramarski: Vransko.

mogli zaslužiti niti tretjine tistega, kar zaslužijo zdravi delavci iste vrste dela in z enako izobrazbo ter v istem kraju — Vam pritiče invalidna renta radi onemoglosti, a le pod pogojem, ako ste plačali prispevke zavarovanja radi onemoglosti vsaj skozi 200 tednov. Ako po gornjem še niste dosegli pravice do invalidne rente, zaprosite SUZOR v Zagrebu za izjemno podporo; za podelitev slednje se zahteva, da je bil onemogli prosilec po 1. juliju 1925 zavarovan pri OUZD za primer bolezni (torej ni treba, da tudi za onemoglost) najmanj 250 tednov.

Pričetek pouka v gozdarski šoli v Mariboru. A. K. Dodatno k odgovoru v »Slov. gospodarju« z dne 26. julija Vam sporočamo, da se bo otvoril 16. oktobra v državni nižji gozdarski šoli v Mariboru enoletni tečaj, ki bo trajal do 15. avgusta 1940. Podrobnosti je priobčil »Slov. gospodar« z dne 13. septembra pod zaglavjem »Razne novice«.

Odvetnik zahteva kritje stroškov vzlíc ubožnemu listu. D. M. Po nasvetu odvetnika ste vložili tožbo radi razžaljenja časti. Odvetniku ste

morali založiti najprej 150 din in prinesiti ubožni list, pred razpravo pa je zahteval še 100 din. — Ako imate ubožni list, Vas sodišče oprosti plačila takš, povprečnine, pričnin in drugih pristojbin. Plačati pa morate svojega zastopnika, ako ste si ga najeli. Ako bo nasprotnica spoznana za krivo in obsojena, bo morala povrniti stroške Vašega zastopnika, v kolikor so bili potrebni. Zato vnaprej opozorite odvetnika, naj podvzema le potrebne korake, ker da mu ne boste plačali večjo nagrado, nego mu jo bo odmerilo sodišče. Ako je nasprotnica brez premoženja ali pa, ako bo izvršba zoper njo ostala brezuspešna, bo Vaš odvetnik pač obdržal denar, ki ste mu ga založili — v nasprotnem primeru Vam ga pa mora vrniti. Ako se hočete obvarovati plačila odvetniških stroškov, vložite prihodnjico tožbo sami pri sodišču na zapisnik in zastopajte svojo stvar sami. Sodišče je dolžno dati Vam potrebna navodila.

Brezuspešna prisilna izpraznitev — odlog za 20 dni. O. R. Lani ste kupili od sodišča posestvo, katero bi Vam moralo sodišče izprazniti do dne 1. maja 1939. Slednje se ni zgodilo, najemnine ne dobivate, na Vaš pritisk se je 28. avgusta vršila prisilna izpraznitev, ki pa ni uspela. Sedaj Vam na sodnji pravico, da pred potekom 30 dni ne morejo sprazniti posestva. — Ako ste kupili posestvo na dražbi, bi se Vam moralo predati s prodanimi pritlikinami vred potem, ko ste izpolnili vse dražbene pogoje. Ako prejšnji lastnik ali zakupnik ne bi prostovoljno pravočasno izpraznil posestva, ga mora na Vaš predlog izvršilni organ odstraniti ter posestvo Vam predati v posest. Čudno se nam zdi, da je prisilna izpraznitev ostala »brezuspešna«. Ako se kdo upira odredbam izvršilnega organa, bi moral slednji pozvati organe javne varnosti na pomoč. Pojasnilo, da pred potekom 30 dni sodišče ne sme, odnosno ne more opraviti ponovne prisilne izpraznitve, je napačno, ker kaj takega ni nikjer v zakonu določenega. Sodišče mora skrbeti, da se izpraznitev čimprej izvrši. Obrnite se po potrebi na predstojnika sodišča, da odpravi morebitno malomarno prenevanje.

Vknjižba terjatve OUZD na hiši žene. A. S. K. T. Imeli ste pri OUZD zavarovanega svojega brata, ki se je za dalj časa od Vas odselil, OUZD pa zahteva plačilo zavarovalnih prispevkov tudi za dobo, ko brat ni bil pri Vas. Vi teh prispevkov nečete plačati, OUZD hoče sedaj v zavarovanje svoje zadevne terjatve vknjižiti zastavno pravico na hiši Vaše žene. — Ko Vam je OUZD predpisal zavarovalne prispevke za čas, ko brat ni bil pri Vas v službi, bi bili morali v osmih dneh vložiti pritožbo. Ako ste pritožbo opustili, so zadevni plačilni nalogi postali pravomočni in se ne boste mogli izogniti plačilu predpisanih prispevkov. — Res določa zakon o zavarovanju delavcev, da za vse prispevke, ki jih mora po navedenem zakonu plačati delodajalec, odnosno lastnik obrata, jamči solidarno njegov zakonski drug (torej Vaša žena), ki živi z njim v skupnem gospodinjstvu. Radi tega je OUZD upravičen obremeniti z zastavno pravico tudi hišo Vaše žene in nasprotni pouk od strani odvetnika ni pravilen. Seve bo moral OUZD poprej doseči zoper Vašo ženo izvršilni naslov, to je pravomočno naložitev prispevkov v plačilo, kar pa stroške samo še poveča.

Carine prosti uvoz rabljenih dvokoles sezonskih delavcev. Š. V. Vprašate, ali še velja naše pojasnilo, da sezonski delavci ob povratku iz inozemstva lahko pripeljejo s seboj tam nabavljena in rabljena dvokolesa, ne da bi morali plačati carino. — Predpisi glede uvoza rabljenih dvokoles so še vedno enaki. Opozarjamo Vas, da je stvar carinskih uradnikov, odnosno njih uvidevnosti, kako postopajo ob prilikah, ko pripeljejo sezonski delavci rabljena dvokolesa s seboj. V zakonu namreč ni točno določeno, koliko časa mora bivati naš državljan v inozemstvu, da sme brez plačila carine pripeljati s seboj rabljene predmete. Navadno pa carinski uradniki sezonskim delavcem ne delajo neprilik, odnosno stroškov.

Vstop iz kadra v podčastniško šolo. O. F. Na vprašanje, ali boste lahko iz kadra, kjer boste služili svoj rok, vstopili v kako podčastniško šolo, Vam odgovorimo, da lahko, seve le, ako bodo v tistem času objavljeni zadevni razpisi, odnosno ako bodo sprejemali gojence v posamezne podčastniške šole. Ako boste hoteli vstopiti v službo pri policiji ali pri orožnikih, boste morali napraviti zadevno prošnjo; ako bo dotlej ugodno rešena, boste lahko neposredno iz vojaške službe prestopili v policijsko.

Sprejem v službo financarja. F. G. T. Prošnjo za sprejem v službo financarja lahko naredite

vsak čas, in sicer jo je nasloviti na Dravsko finančno ravnanstvo v Ljubljani ali pa naravnost na ministrstvo financ. Kolkovati jo je s 30 din ter v njej navesti, da prosite za službo, primerno Vaši šolski izobrazbi (dovršiti morate vsaj štiri razrede srednje ali nje enake šole) in da izpolnjujete sledeče pogoje: 1. da ste dovršili 18 let starosti in da niste starejši nego 28 let, kar dokažete z rojstnim listom; 2. da ste duševno in telesno zdravi, kar dokažete s spričevalom uradnega zdravnika; 3. da ste dobrega vedenja, kar dokažete z navedenim spričevalom; 4. da ste naš državljan, kar dokažete z domovinskim listom; 5. da ste odslužili obvezni rok v stalnem kadru, kar dokažete z uverenjem pristojnega vojaškega okrožja; 6. da ste samski, kar dokažete s samskim listom; 7. da niste pod skrbstvom, niti v konkurzu in da ni nad Vami podaljšana očetovska oblast, kar dokažete z zadevnimi potrdili sodišča; 8. da niste bili s sodno razsodbo obsojeni na izgubo častnih pravic in tudi ne radi kakakega nečastnega dejanja, kar dokažete s potrdilom pristojnega državnega tožilstva.

Terjatev večjih dednih odpravkov, nego jih je določila mati. M. P. Ko ste prevzeli posestvo, je mati določila, koliko morate plačati posameznim bratom. Že prej — ob smrti očeta — je bilo posestvo cenjeno in so vsi otroci dobili določene dedne deleže. Vprašate, ali lahko sedaj kdo izmed otrok zahteva iz posestva večjo vsoto, nego jo je določila mati, in ali mati sama lahko še kaj več zahteva. — Ako mati s pogodbo, s katero Vam je izročila posestvo, ni bila prikrajšana za več nego polovico prave vrednosti posestva, to je, ako posestvo ni vredno najmanj dvakrat toliko, kakor je bilo določeno v prevzemni pogodbi, tedaj mati po zakonu ni upravičena od Vas še kaj več zahtevati nego to, kar je bilo dogovorjeno. V kolikor smatrajo ostali otroci, da je njih dedni odpravek premajhen, zamorejo zaenkrat predlagati le, da se Vam izročno posestvo na njihove stroške sodno oceni v zavarovanje dokaza o pravi vrednosti tega posestva. Šele po smrti matere bi bili upravičeni zahtevati eventualno doplačilo nujnega dednega deleža, ako znaša odpravek, ki ga je določila mati, manj nego polovico zakonitega dednega deleža. Po zakonu imajo vsi otroci pravico do enakega dednega deleža, odnosno, da se dedščina med nje razdeli po enakih delih; nujni dedni delež pa znaša polovico tega, kar bi se dobilo pri baš omenjeni razdelitvi.

Ivan Rožman. Vašega dopisa, žal, nismo do bro razumeli. Niste nam dovolj popisali, kake krivice je utrpel Vaš oče, radi česar ne moremo odgovoriti, ali in kako odškodninsko tožbo bi zamogli vložiti. V kolikor omenjate, da ste dobili od sodišča nalog, da smete tožiti kot sin za ves »kriminal«, nam pošljite prepis zadevne odločbe, ako želite, da Vam damo eventualne potrebne nasvete.

Plačilo stroškov neodobrene notarske pogodbe. R. K. G. Ob priliki prevzema posestva, odnosno naprave zadevne pogodbe pri notarju ste plačali Vi vse notarske stroške takoj. Vaša žena je še maloletna in sodišče navedene pogodbe ni skrbstvenooblastno odobrilo. Radi tega ni prišlo do prevzema posestva. — Ako niste ob priliki sklepa prevzemne pogodbe ničesar določili o tem, kdo naj trpi stroške naprave pogodbe, zadenejo ti stroški Vas. Ako pa je res, da je sodišče odreklo skrbstvenooblastno odobritev pogodbe le radi naslove, odnosno zadevnega predloga od strani izročiteljev, tedaj lahko zahtevate od izročiteljev povračilo plačanih stroškov, seve, ako je sodišče odobritev odreklo le radi zadevne izjave izročiteljev in ne morda radi kakih drugih utemeljenih razlogov.

Odvetnik po zvijači dosegel odstop denarja. N. N. Vodili ste pravdo za nek denar, odnosno terjatev Vaše matere, pravdo dobili, denarja pa ne, ker Vas je baje Vaš zastopnik po zvijači dobil, da ste mu podpisali izjavo, da mu odstopite materino terjatev. Vprašate, ali je zastopnik upravičen to terjatev zase izterjati, tako da ne bi Vi ničesar dobili. — Niste nam povedali, v čem bi naj obstojala odvetnikova zvijača, radi česar Vam ne moremo dati zanesljivega odgovora. Ako bi bil morda odvetnik trdil, da znašajo njegovi stroški, odnosno njegova nagrada po odvetniški tarifi toliko, kakor materina terjatev in ako v resnici, odnosno po sodni odmeri odvetniku ne bi pritikal tolikšen znesek, tedaj lahko odstop terjatve izpodbijate, v kolikor zadeva presežek. Opozarjamo Vas, da vzlic temu, da ste v pravdi zmagali in je tožena stranka dolžna plačati pravdne stroške, zaenkrat morate sami plačati svojega zastopnika, imate pa seve pravico, da izterjate povračilo svojih pravnih stroškov od nasprotne stranke. Ako slednja ničesar nima, se Vam res lahko zgodi, da ste se pravdali brez resničnega uspeha.

*

Našim malčkom

ZLI DUH V STEKLENICI

(Nadaljevanje)

Ubogljivo je šel ubogi princ in je prinesel steklenico Barabašu. Ravno v tem trenutku so se jadra bolj napela in ladja se je močno nagnila. Selif se spotakne in ste-

klenica se mu zmuzne iz rok. Še preden jo je mogel ujeti, je zdrknila po gladkem krovu in padla v morje!

Barabaš se je tako hudo razjezil, da je kar divjal. »Kaj,« je zavpil, »ti ubogi črviček, si upaš metati steklenico s tako dobrim vinom v morje! V tem trenutku mi moraš prinesiti steklenico nazaj!«

Tresoč se po vsem telesu je zrl princ Salif v modre valove, v katerih so plavali požrešni morski psi.

»No, ali bo kmalu!« kriči Barabaš.

Salif zapre oči in priporoči svojo dušo Alahu. Nato se požene z drznim skokom preko ograje v morje, da poišče izgubljeno steklenico.

(Konec sledi)

*

Za razvedrilo

Kdo je začel?

Sodnik: »No, Janez, kdo je začel s pretepanjem?«

Janez: »Veste, gospod sodnik, Jurij je začel. Ko sem mu dal zaušnico, je pograbil poleno in ga je zagnal proti meni. Iz tega se vidi, da je on začel.«

Razdeljeno delo

A.: »Vi ste rekli, da ste bili samo dva dni v Rimu, a ste vendar vse zanimivosti videli. Kako je to mogoče?«

B.: »Takole: Trije smo bili v Rimu: jaz, žena in hči. Delo smo si razdelili. Žena si je ogledala cerkve, hči muzeje, jaz pa gostilne in kavarne; zvečer smo si pa pripovedovali o svojih izkušnjah. Tako smo prej spoznali Rim kot drugi ljudje.«

Če hočete v resnici biti dobro in poceni oblečeni, kupite v »ČEŠKEM MAGAZINU« Maribor, pri glavni policiji! Tam dobite največjo izbiro češkega in angleškega blaga po najnižji ceni, brezobvezno se lahko prepričate! Velika odprodaja ostankov, polovične cene, krojaške potrebsčine.

MALA OZNANILA

SLUŽBE:

Služkinja k majhni družini v Ljubljani se sprejme. Vprašati: Kovačič, Maribor, Slovenska 10. 1470

Išče se pridnega, poštenega fanta za vrtno delo v grajsčini Zalog, p. Petrovče. 1488

Mlinar, pošten, dobro izvežban v vsaki meljavi, dobi stalno službo takoj. Sprejem tudi vavjenca. Kocbek, mlin in oljarna, Sv. Jurij ob ščavnici. 1472

Sprejem hlapca (ali dekle), kateri bi oskrboval 2 kravi, 8 večjih in 12 manjših prašičev. Plačam 300 din mesečno. Josip Rifel, Prevalje. 1473

Organist in cerkovnik se sprejme. Nastop takoj. Naslov v upravi. 1474

Prvovrstno pomočnico in učenko išče modni salon Kavšek Tea, Aleksandrova c. 36. 1478

Služkinja, pridna, poštena, iz krščanske hiše, ki zna nekaj kuhati, se sprejme v stalno dobro službo. Ponudbe »Slov. gospodarju« pod »Stalno preskrbljena 1487«.

RAZNO

Vse poceni »pri Stari-narju«, Zidanšek, Koroška c. 6. Ostanki žameta, cajga, belo, rjavo in plavo platno, barhenti, flaneli, obleke, hlače, srajce, gate vseh velikosti za moške, dečke in deklice, močne čevlje od 45 din, nogavice, pletene jopice od 16 din. 1490

Gradl za madrace in rolete, tkanine za pohištvo in zavese, koce, odeje kupite poceni pri »Obnova« F. Novak, Jurčičeva ulica 6. 1270

Prodajam staro, še dobro ohranjeno železno stikalnico za sadje in grozdje z lesenim košem, ki drži pet vedric. Cena 500 din na mestu. Kocjančič Anton, župnik, Prihova, pošta Slov. Konjice. 1479

»Pohorska železarna« v Zgor. Polskavi (prej Hirtenlehner) izdeluje raznovrstne sekire, cepine, krampe, motike, lopate itd. ter prevzame v popravilo vsakovrstno kmetijsko orodje. Cena ugodna, izdelava prvovrstna. 1483

Vse leto

lahko trajno ohranite **MOŠT** iz grozdja, kakor tudi vse sadne sokove brez vsakega aparata brez izgube časa brez strokovnega znanja

s pomočjo **NIPAKOMBINA A/II.** odličen napredek današnjega znanja! Enostavno! Poceni! Hitro!

Odobreno po Ministrstvu poljedelstva. 1272

Navodila in cenik pošilja brezplačno:

RADIOSAN, Zagreb, Dukljaninova ulica 1

Konjske koce, posteljne odeje, nogavice, perila obleke, predpasnike, dežnike, rute, blago za ženske obleke, perilo, posteljnino, volno za strojna in ročna dela, pletene obleke, vse vrste pletenine kupite najugodnejše v novi trgovini in pletilnici »MARA« A. Oset, Maribor, Koroška cesta 26 (poleg tržnice). 1480

ZABOJE za jabolka in krompir dobite poceni v Cirilovi, Maribor, Koroška cesta.

Cunje, krojaške odpadke, star papir, ovčjo volno, dlako arovce, staro železje, kovine, baker, medenino kupi in plača najboljši: Arbeiter Maribor, Dravska ulica 15. 1000

Obleke perilo klobuki čevlji nogavice kravate robci dežniki

V NAJNOVEJŠIH VZORCIH
V NAJVEČJI IZBIRI
V NAJBOLJŠI KAKOVOSTI
IN PO NAJNIŽJIH CENAH

STALNO

Sternmecki
CELJE 24

NAJVEČJA DOMAČA TRGOVSKA HISA V JUGOSLAVIJI!

CENIK ZASTONJ

Služkinjo, pridno in pošteno, sprejemem k majhni družini. Juršič Berta, učiteljica, Tezno pri Mariboru. 1484

Majer s tremi delovnimi močmi se sprejme. Kosaški 40. 1459

300 dinarjev tedensko lahko vsak zasluži s prodajanjem ali izdelovanjem potrebnih predmetov. Pošljite znamko za odgovor. Anton Blaznik, Ljubljana VII. 1481

Sprejme se pridna in poštena starejša služkinja. V. Medved, Maribor, Ribniško selo 5 (za tremi ribniki). 1491

Pošteno dekle, ki zna molsti in svinje krmiti, sprejme posestnik Konrad Kurnig, Vitanje. 1471

Zdravega, 9 mesecev starega fantka dam za svojega. Zrkovci 25. Hoče. 1469

Vse vrste ročnega dela predtiska najceneje, hitro in natančno Nifergal, Koroška 1. 1475

Kupim slive za žganjekuho. Ponudbe: trgovina Jos. Pirich, Maribor, Aleksandrova 21. 1485

2 omari, 2 postelji, 2 nočni omarici, črešnjev les, na prodaj. Pobrežje-Maribor, Aleksandrova cesta 77. 1480

Vidiš, pa je le res, da kupiš klotaste plašče, aktovke, kovčge, obleke, čevlje, perilo, sviterje, koce, odeje, delavske obleke najmočnejše in ceneje kot drugod v Manufakturi grajske starinarne, Maribor, Vetrinjska 10. 1489

Hranilne knjižice vseh denarnih zavodov, 3% obveznice, bone, delnice itd., valute (tuji denar) vseh držav — kupimo takoj in plačamo najbolje 1476

Bančno Kom. zavod
Maribor, Aleksandrova cesta 40
Prodaja srečk drž. razredne loterije

Za šolo

fantovske obleke vseh velikosti kupite najbolje in najceneje v trgovini **JURIJ KOKOL**, Maribor, Glavni trg 24 (nasproti avtobusne postaje). 1344

Ljudska posojilnica v Celju

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

obrestuje hranilne vloge brez odpovedi po 4%, na trimesečno odpoved pa po 5%.

Izplačuje točno vse vloge stare in nove.

Dovoljuje posojila in trgovske kredite.

Posteljne odeje, močno prešite (domač izdelek), z belo vato, od 70 din naprej, zglavniki od 30 din naprej, tuhe, izgotovljeno posteljno perilo (kapne od 68 din naprej), koce, slamarice, madrace, posteljno platno, inleti, klote in svilo za odeje, zavese, perje in puh po najnižjih cenah. ANA STUHEC, specialna trgovina in izdelovanje posteljnih odev, Maribor, Stolna ulica 5.

Pred likvidacijo jako znižane cene. Damski in pelc-plašči že od 250 din naprej itd. Trgovcem velik popust nudi 1482

TRPINOV BAZAR

MARIBOR, VETRINJSKA št. 15.

Hranilnica Dravske banovine Maribor

Centrala: Maribor
v lastni novi palači na oglu
Gospoke-Slovenske ulice.

Podružnica: Celje
nasproti pošte, prej Južnoštajerska hranilnica.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Najbolj varna naložba denarja, ker jamči za vloge pri tej hranilnici Dravska banovina z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo. Hranilnica izvršuje vse v denarno stroko spadajoče posle točno in kulantno.

Začetek šole!

Vsa potrebna oblačila, čevlje, perilo, nahrbtnike, aktovke, hubertuse, telovadne potrebščine itd. kupite najugodnejše v modni in konfekcijski trgovini 1432

JAKOB LAH
Maribor, Glavni trg 2

BREZPLAČEN POUK V IGRANJU.
ZAHTEVAJTE BREZPLAČEN KATALOG!
MEINEL & HEROLD IAL. TVORNICE GLASBIL.
MARIBOR št. 106

Moško in žensko perilo

volno, razna ročna dela, DMC, jopce in puloverje, šiviljske in krojaške potreščine
nudi zelo ugodno modna trgovina 1378

MIRKO BREČKO
Maribor, Aleksandrova c. 23.

VSAK PREVDAREN SLOVENSKI GOSPODAR ZAVARUJE

SEBE, SVOJCE IN SVOJE IMETJE LE PRI

VZAJEMNI ZAVAROVALNICI V LJUBLJANI

PODRUZNICA: CELJE palača Ljudske posojilnice. GL. ZASTOPSTVO: MARIBOR Loška ulica 10

KRAJEVNI ZASTOPNIKI V VSAKI FARI!

Denar naložite najbolje in najvarneje pri

Spodnještajerski ljudski posojilnici

Gospoka ulica 23

v Mariboru

Ulica 10. oktobra

registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Hranilne vloge se obrestujejo po najugodnejši obrestni meri.
Stanje hranilnih vlog Din 53,000.000.—.